

Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2012

Pohjoismaiden neuvoston
Suomen valtuuskunnalle

Vuosikertomus on laadittu eri ministeriöiden ja Pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön toimittamien yhteenvedojen perusteella.

KANNEN VALOKUVAT:

Magnus Fröderberg/norden.org (vas. ylä)

Magnus Fröderberg/norden.org (oik. ylä)

UM/PYS (vas. ala)

Ane Cecilie Blichfeldt/norden.org (oik. ala)

Esipuhe

Norjan pohjoismaisen puheenjohtajakauden 2012 kokoava pääteema oli ”hyvinvointivaltio pohjoismaisesta näkökulmasta”. Terveys- ja hyvinvointiaiheiden lisäksi erityisinä painopistealueina erottuivat työelämään liittyvät kysymykset, rajaestetyö, vihreä kasvu ja osaaminen sekä pohjoismaisen identiteetin rakennusaineet.

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat vuoden aikana kahdesti, perinteisessä kesäkokouksessaan Norjan Lofoteilla sekä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Helsingissä loka-marraskuun vaihteessa. Kesäkokouksessaan pääministerit keskustelivat muun muassa Euroopan finanssikriisistä, pohjoisten alueiden mahdollisuuksista ja haasteista sekä ajankohtaisista kansainvälisistä aiheista kuten Afganistan, arabikevät ja Syyrian tilanne. Lisäksi pääministerit antoivat Lofoteilla toimeksiannon terveyttä ja hyvinvointia koskevan yhteistyön tiivistämisestä konkreettisin hankkein. Helsingissä pidetyissä keskusteluissa pääministerit pureutuivat rajaesteyhteistyöhön, vihreään kasvuun, pohjoismaisen hyvinvointimallin tulevaisuuteen ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön kehittämiseen ml. Islannin ilmavalvonta. Hyvinvointiyhteiskunnan haasteet olivat myös pääministereiden ja parlamentaarikkojen teematapaamisen aihe Pohjoismaiden neuvoston istunnossa. Pääministereiden v. 2011 tekemää aloitetta kahdeksasta vihreän kasvun hankkeesta vietiin kertomusvuonna sektoreilla eteenpäin.

Yhteistyöministerit tapasivat vuoden aikana kolmesti virallisessa kokouksessa: Oslolla helmikuussa, Huippuvuorilla syyskuussa ja Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon alla. Euroopan vaikea taloustilanne heijastui myös ministerineuvoston budjettia koskeviin keskusteluihin yhteistyöministereiden päättäessä syksyllä 2012 osana v. 2013 budjettipäätöstä, että ministerineuvoston vajaan 1 miljardin tanskan kruunun budjettikehystä 2014 leikataan 5 % ja että v. 2015—2016 säästetään vielä enintään 5 % lisää. Budjetin suhteen yhteistyöministerit päättivät merkittävästä uudistuksesta, kun Punkaharjulla 2007 lanseerattu globalisaatiomomentti päätettiin korvata uudella prioriteettirahastolla, tavoitteena luoda edellytykset nopeammille ja ajankohtaisiin haasteisiin paremmin vastaamaan kykeneville toimille. Baltian maiden ja Luoteis-Venäjän kanssa tehtävää yhteistyötä määrittävien suuntaviivojen päivitystyö käynnistyi kertomusvuoden keväällä, tavoitteena uusien linjausten voimaantulo v. 2014 alusta. Ministerit hyväksyivät ministerineuvoston uuden kestävä kehityksen strategian loppuvuodesta. Yhteistyöministeri Stubb asetti keväällä kansallisen nuorten työryhmän pohtimaan pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuutta ja ideoimaan sen kehityssuuntia. Nuoret esittelivät loppuraporttinsa ”Nuorten haaste Pohjoismaille” yhteistyöministereille Helsingissä lokakuun lopussa.

Rajaestetyön osalta kaikkien Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden parlamenteissa järjestettiin huhtikuun aikana temaattiset rajaestekeskustelut. Suomessa hallitus laati tässä yhteydessä selonteon, jonka yhteistyöministeri Stubb esitteli eduskuntakäsittelyn pohjaksi. Eduskunta hyväksyi syyskuussa ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisen selontekoa koskevan kannanoton, jonka suosituksia hallitus ryhtyi toimeenpanemaan. Yhteistyöministerit myös päättivät keväällä 2012 asettaa työryhmän, jonka toimeksiantonä on työstää kattava rajaesteyhteistyötä koskeva toimintaohjelma. Uuden toimintaohjelman on määrä tulla voimaan vuoden 2014 alusta. Kertomusvuonna onnistuttiin ratkaisemaan 10 rajaestettä. Ministeri Ole Norrbackin johtaman Rajaestefoorumin työ rajaesteiden ehkäisemiseksi ja poistamiseksi jatkui aktiivisena.

Epävirallisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön saralla edettiin edelleen nk. Stoltenbergin raportin suositusten pohjalta yhä tiiviimmän ja konkreettisemmän yhteistyön suuntaan.

Helsingissä huhtikuussa 2013

Alexander Stubb

Pohjoismaisen yhteistyöministeri

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	3
Sisällysluettelo.....	4
POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT	6
Pääministereiden yhteistyö.....	6
Yhteistyöministerien yhteistyö.....	6
Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö.....	7
Puolustuspoliittinen yhteistyö.....	8
Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö.....	8
Yhteistyö kehityskysymyksissä	9
HORISONTAAISET KYSYMYKSET	11
Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen.....	11
Kestävä kehitys.....	13
Pohjoinen ulottuvuus, lähialueet ja alueneuvostot.....	14
Nuorisoyhteistyö.....	15
Kielikysymys.....	16
Itsehallintoalueiden asema ja osallistuminen	17
POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA.....	18
Kulttuuriyhteistyö.....	18
Koulutus- ja tutkimusalan yhteistyö	19
Ympäristö	21
Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka.....	22
Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla	25
Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori	26
Sosiaali- ja terveystalouden politiikka	29
Tasa-arvoyhteistyö.....	30
Työelämää koskeva yhteistyö.....	31
Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö.....	32
MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ	34
Yhteistyö kuluttaja-asioissa.....	34
Liikenne	34
Pelastusalan yhteistyö	35
Poliisiyhteistyö.....	37
Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat	37
Ihmiskaupan vastainen työ.....	38

Rajaturvallisuusalan yhteistyö.....	38
Yhteistyö saamelaisasioissa.....	39
LIITTEET	41
Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2012	41
Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2012	42

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat vuoden aikana kahdesti, perinteisessä kesäkokouksessaan Norjan Lofoteilla sekä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Helsingissä loka-marraskuun vaihteessa. Samassa yhteydessä pääministerit tapasivat lisäksi itsehallintoalueiden edustajat sekä Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston. Pääministerit tapasivat myös Baltian maiden kollegansa istunnon alla.

Kesäkokouksessaan pääministerit keskustelivat muun muassa Euroopan finanssikriisistä, pohjoisten alueiden mahdollisuuksista ja haasteista sekä ajankohtaisista kansainvälisistä aiheista kuten Afganistan, arabikevät ja Syyrian tilanne. Lisäksi pääministerit antoivat Lofoteilla toimeksiannon terveyttä ja hyvinvointia koskevan yhteistyön tiivistämisestä konkreettisilla hankkeilla. Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä pidetyissä keskusteluissa pääministerit pureutuivat toisaalta ministerineuvoston painopistealueisiin (rajaesteyhteistyö, vihreä

kasvu, kestävä kehitys) sekä muihin Pohjolaa puhuttaviin aiheisiin (erityisesti pohjoismaisen hyvinvointimallin tulevaisuus, ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön kehittäminen ml. Islannin ilmalvonta, arktinen yhteistyö). Hyvinvointiyhteiskunnan haasteet oli myös pääministereiden ja parlamentaarikkojen teematapaamisen aihe Pohjoismaiden neuvoston istunnossa.

Pääministereiden v. 2011 tekemää aloitetta kahdeksasta konkreettisesta vihreän kasvun hankkeesta vietiin kertomusvuonna sektoreilla eteenpäin.

1

Yhteistyöministerien yhteistyö

Yhteistyöministerit tapasivat vuoden aikana kolmesti virallisessa kokouksessa: Oslossa helmikuussa, Huippuvuorilla syyskuussa ja Helsingissä loka-marraskuun taitteessa Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Euroopan vaikea taloustilanne heijastui myös ministerineuvoston budjettia koskeviin keskusteluihin yhteistyöministerien päättäessä syksyllä 2012 osana v. 2013 budjettipäätöstä, että ministerineuvoston vajaan 1 miljardin tanskan kruunun budjettikehystä 2014 leikataan 5 % ja että v. 2015—2016 säästetään vielä enintään 5 % lisää. Budjetin suhteen yhteistyöministerit päättivät merkittävästä uudistuksesta, kun Punkaharjulla 2007 lanseerattu globalisaatiomomentti korvattiin uudella prioriteettirahastolla, tavoitteena luoda edellytykset nopeammille ja ajankohtaisiin haasteisiin paremmin vastaamaan kykeneville toimille. Uusina prioriteettihankkeina päätettiin muun muassa nuorisotyöttömyyteen keskittyvästä pääministeritason tapaamisesta sekä yhteistyön tiivistämi-

¹ Pääministerit tapasivat Lofoottien vuonomaaisemissa kesäkuussa (kuva Nikolaj Bock/norden.org)

sestä kestävästä kaivannaiselinkeinon alalla (NordMin-hanke). Myös muutamat globalisaatioaloitteet jatkuvat edelleen osana prioriteettirahastoa (esim. ilmastoystävällisen rakentamisen Nordic Built -hanke).

Rajaestetyön osalta kaikkien Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden parlamenteissa järjestettiin huhtikuun aikana temaattiset rajaestekeskustelut. Suomessa hallitus laati tässä yhteydessä selonteon, jonka yhteistyöministeri Stubb esitteli eduskuntakäsittelyn pohjaksi. Eduskunta hyväksyi syyskuussa ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisen selontekoa koskevan kannanoton, jonka suosituksia hallitus ryhtyi työstämään. Yhteistyöministerit myös päättivät keväällä 2012 asettaa työryhmän, jonka toimeksiantona on työstää kattava rajaesteyhteistyötä koskeva toimintaohjelma. Uuden toimintaohjelman on määrä astua voimaan vuoden 2014 alusta. Keskeisiä kysymyksiä työryhmän agendalla ovat uuden mahdollisen rajaestevaltuutetun toimen perustaminen ja vuonna 2008 pääministereiden aloitteesta toimintansa aloittaneen maiden edustajista koostuvan rajaestefoorumin tulevaisuus.

Ministerineuvosto jatkoi aktiivista lähialueyhteistyötä kaikkienensa lähes 13 milj. euron "nabo-budjetillaan". Kertomusvuoden keväällä käynnistettiin yhteistyöministeriöiden toimeksiannosta Baltian maiden ja Luoteis-Venäjän kanssa tehtävää yhteistyötä raamittavien suuntaviivojen päivitystyö. Kansallisista edustajista koostuva työryhmä jättää esityksensä ministereille kesään 2013 mennessä. Uudet linjaukset on tarkoitus hyväksyä syyskuun 2013, voimaan ne astuisivat vuoden 2014 alusta.

Yhteistyöministeri Stubb asetti keväällä kansallisen nuorten työryhmän pohtimaan pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuutta ja ideoimaan sen kehityssuuntia. Nuoret esittelivät loppuraporttinsa "Nuorten haaste Pohjoismaalle" yhteistyöministeriöille Helsingissä lokakuun lopussa. Loppuraportissa nuoret tekevät kymmenkohtaisen listauksen "vaatimuksia" tärkeäksi kokemistaan kysymyksistä, aihealueiden ulottuessa osallistumisesta ja demokratiasta koulutukseen, kestäväan kehitykseen, tasa-arvoon ja yhteiseen kansainväliseen vaikuttamiseen.

Vuonna 2012 vietettiin myös pohjoismaisen yhteistyön merkkivuotta, kun Pohjolan parlamentaarisen yhteistyön institutionalisoinut Pohjoismaiden neuvosto täytti 60 vuotta ja yhteistyötä raamittavan Helsingin sopimuksen allekirjoittamisesta oli kulunut 50 vuotta (23. maaliskuuta 1962). Yhteistyön jatkonäkymiä pohdittiin toukuun 2012 ulkoasiainministeriön, Pohjola-Nordenin, Pohjoismaisen tutkimuksen keskuksen (CENS) ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan järjestämässä kaksiosaisessa paneelikeskustelussa otsikoiden "yhteistyön painopisteet tänään ja 2020" sekä "Pohjola Euroopassa" alla.

Yhteistyöministeri Stubb esitteli Pohjoismaiden neuvoston istunnossa ministerineuvoston EU-yhteistyötä koskevan selonteon. Istunnon yhteydessä järjestettiin yhteistyöministerin aloitteesta myös kuurojen oikeuksiin ja asemaan pureutunut oheistapahtuma yhdessä Kuurojen pohjoismaisen neuvoston, Kuurojen pohjoismaisen nuorten neuvoston, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan ja rap-artisti Signmarkin kanssa.

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

Norja toimi v. 2012 epävirallisen pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön puheenjohtajana. Vuoden aikana jatkettiin Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön tiivistämistä v. 2009 julkaistun Norjan entisen ulko- ja puolustusministeri Thorvald Stoltenbergin selvityksen suositusten pohjalta. Ulkoministerikouksia järjestettiin kolme, toukokuussa Stavangerissa, syyskuussa New Yorkissa ja lokakuussa Helsingissä.

Suomen puheenjohtajakaudella 2011 edenneen pohjoismaisen kyberturvallisuusyhteistyön valmistelua jatkettiin ja Pohjoismaiden kansallisten tietoturvaviranomaisten (CERT) yhteistyöverkoston toteutuminen vuoden 2012 aikana todettiin pohjoismaisten ulkoministerien kokouksessa Helsingissä lokakuussa 2012. CERT-yhteistyössä on kyse Suomen pj-kaudella 2011 sovitun pohjoismaisen solidaarisuusjulistuksen konkretisoinnista.

Toinen esimerkki yhteistyön tiivistämisestä vuoden 2012 aikana oli Suomen ja Ruotsin Helsingissä lokakuussa järjestetyssä ulkoministerikokouksessa ilmaisema halukkuus osallistua Islannin ilmavalvontaan yhdessä Norjan kanssa vuoden 2014 ensimmäisen neljän kuukauden aikana.

Mahdollisuuksia syventää ulkoasiainhallintojen yhteistyötä kartoitettiin edelleen. Kaikki Pohjoismaat ovat kiinnostuneita yhteistyön tiivistämisestä ja kehittämisestä erityisesti edustustoverkkojen osalta. Helsingissä lokakuussa järjestetyssä ulkoministerikokouksessa sovittiin niistä paikoista, joissa konkreettisten yhteiskansliaprojektien osalta on eri pohjoismaisissa kokoonpanoissa seuraavaksi tarkoitus edetä. Näitä paikkoja ovat lyhyellä aikavälillä mm. Yangoon ja Hanoi.

Puolustuspoliittinen yhteistyö

Pohjoismainen puolustusyhteistyö on syventynyt ja tiivistynyt viime vuosien aikana merkittävästi. Uuteen yhteistyörakenteeseen (NORDEFECO) siirryttiin vuoden 2010 alussa. Yhteistyö kattaa seuraavat osa-alueet: puolustuspolitiikka, strateginen kehittäminen, suorituskyvyt, henkilöstö ja koulutus, harjoitukset ja operaatiot. Käytännön esimerkkejä pohjoismaisesta yhteistyöstä ovat kriisinhallintayhteistyö Afganistanissa, ilmavoimien harjoitustoiminta ja tuki Itä-Afrikan kriisinhallintakyvyn rakentamiseksi. Suorituskykyjen kehittämisen ja puolustusmateriaaliyhteistyön saralla on keskitytty hankintakäytäntöjen harmonisointiin ja yhteisesti kehitettävien suorituskykyjen identifiointiin. Suorituskykyjen yhteiskäytön kehittämistä selvitetään mm. taktisen ilmakuljetuskyvyn osalta.

Tanska toimi pohjoismaisen puolustusyhteistyön puheenjohtajana v. 2012. Puheenjohtajan painopisteitä olivat Itä-Afrikan kriisinhallintakykyjen kehittäminen, pohjoismainen yhteistyö arktisilla alueilla sekä suorituskykyjen yhteinen kehittäminen ja käyttö. Energiatehokkuutta ja ympäristötietoisuutta puolustuksessa (green defence) käsiteltiin toukokuussa kansainvälisessä puolustusteollisuusseminaarissa.

Suomi toimii puolustusyhteistyön puheenjohtajana v. 2013. Puheenjohtajuuskaudella pyritään käymään laaja-alainen keskustelu yhteistyön tulevaisuudennäkymistä ja kehittämismahdollisuuksista. Tämän ohella NORDEFECO-rakenne ja toimintamallit arvioidaan. Suorituskyky-yhteistyössä käytännön tuloksia haetaan mm. koulutus- ja harjoitustoiminnassa. Lisäksi puheenjohtajakaudella valmistuvat ensimmäiset selvitykset, joiden perusteella lupaavia suorituskykyhankkeita on tarkoitus valita jatkokehitykseen.

Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö

Pohjoismaiden ulkomaankauppaministerit kokoontuivat lokakuun lopussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Kokouksen pääaiheina olivat maailman kauppajärjestö WTO ja erityisesti Venäjän liittymisen järjestöön, taloudellista kehitystä pohjoisilla alueilla koskeva pohjoismainen yhteistyö, yritysten yhteiskuntavastuuta koskeva pohjoismainen yhteistyö sekä EU:n ja EFTA:n vapaakauppaneuvottelut. Lisäksi ministerit keskustelivat kaivosalaa koskevan pohjoismaisen yhteistyön kehittämisestä.

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Yleinen kehityspolitiikka

Tanskan ulkoministeriön kehitysyhteistyö DANIDA vietti 50-vuotisjuhliaan. Suomi osallistui ministeri Hautalan johdolla maaliskuussa Kööpenhaminassa järjestettyyn juhlaseminaariin "Development Policy in a Changing World".

Yhteistyö Pohjoismaiden sekä Alankomaiden, Britannian ja Irlannin muodostaman epävirallisen "Nordic+"-ryhmän puitteissa ajankohtaisten kehityspoliittisten kysymysten osalta jatkui. Vuoden alkupuoliskon puheenjohtajana toimi Tanska ja loppupuolen puolestaan Suomi. Alkuvuodesta Nordic+:n työ keskittyi vahvasti Busanissa Etelä-Koreassa loppuvuodesta 2011 perustetun globaalia tuloksellista kehitystä edistävän kumppanuuden (Global Partnership for Effective Development) käytännön järjestelyihin liittyviin keskusteluihin. Ryhmän jäsenet kokoontuivat Helsingissä loka-marraskuun vaihteessa alivaltiosihteeritason ja marraskuun lopulla alemman virkamiestason kokouksiin. Keskusteluaiheina olivat mm. vuosituhattavoitteiden jälkeinen kansainvälinen kehityspoliittinen (ns. post-2015) agenda, kehitysyhteistyön avoimuus, sekä yleisemmin OECD:n ja EU:n puitteissa harjoitettava yhteistyö. Erityisesti post-2015 kysymyksissä yhteydenpito Pohjoismaiden kesken on ollut läheistä.

Kehitystutkimus ja korkeakoulu yhteistyö

Pohjoismaisen Afrikka-instituutti täytti 50 vuotta v. 2012. Uppsalassa järjestettiin lokakuussa instituutin 50-vuotisjuhlakonferenssi, jonka yhtenä pääpuhujana toimi presidentti Martti Ahtisaari. Konferenssin yhteydessä avattiin instituutin uudet toimitilat sekä julkaistiin instituutin historiaa käsittelevä teos "Researching Africa. From individual efforts to structured dialogue". Ministeri Hautala julkaisi konferenssin aikaan instituutin verkkosivuilla artikkelin luonnonvarojen avoimesta ja vastuullisesta hallinnasta. Myös Suomessa järjestettiin toukuussa juhlavuoteen liittyvä sivutapahtuma "Human Rights + Development Policy in Africa = ?". Se kokosi yhteen lähes sata suomalaista toimijaa kansalaisjärjestöistä, valtionhallinnosta ja akateemisesta maailmasta keskustelemaan Afrikan ajankohtaisista ihmisoikeuskysymyksistä. Suomi osallistui osaltaan instituutin juhlavuoden kulujen kattamiseen.

Suomi toimi vuosina 2010–2012 instituutin tutkimus- ja ohjelmanevoston puheenjohtajanaan ja vaikutti myös sitä kautta instituutin toimintaan aktiivisesti.

Ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus järjesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Hanasaarella marraskuussa pohjoismaista kehitystutkimusta ja korkeakoulu yhteistyötä koskevan seminaarin temalla "Coherence in Policy and Practice in Finland, Sweden and the Nordic Region". Seminaariin osallistui yli 100 edustajaa Suomesta ja Ruotsista sekä kehitysmaiden korkeakouluista. Seminaarissa ministeri Hautala esitti videotervehdyksen, jossa linjattiin Suomen kehityspoliittisia tavoitteita kehitystutkimus- ja korkeakouluasioissa. Seminaarissa käytiin keskustelua kehitystutkimuksen ja korkeakoulu yhteistyön merkityksestä kehitysyhteistyössä niin politiikkatasolla kuin myös eri Pohjoismaissa toteutettavien käytännön esimerkkien ja tiedonvaihdon kautta.

Pohjoismaiden kehitysrahasto NDF

Pohjoismaiden kehitysrahasto on vuodesta 2009 keskittynyt toiminnassaan köyhimpien kehitysmaiden tukemiseen ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa. NDF myöntää olemassa olevan lainakannan takaisinmaksuista saatavat varat lahja-apuna tähän toimintaan. Kehitysrahasto vahvisti v. 2012 entisestään rooliaan todellisena ilmastohankekriteereiden asiantuntijana ja kehitti yhteistyötään kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kanssa ml. Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO. Johtokunta hyväksyi vuoden 2012 aikana 50 hanketta, joiden yhteenlaskettu rahoitus oli 135 miljoonaa euroa.

Pohjoismainen yhteistyö Maailmanpankissa ja alueellisissa kehitysrahoituslaitoksissa

Tiivis pohjoismainen yhteistyö kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa muodostaa vahvan vaikuttamisen perustan. Pohjoismaat toimivat samassa äänestysryhmässä Maailmanpankissa, Afrikan kehityspankissa, Aasian kehityspankissa ja Latalaisen Amerikan kehityspankissa. Äänestysryhmäkoordinaatio onkin tärkein yhteistyön muoto, koska sen kautta Pohjoismaiden edustajat keskustelevat säännöllisesti yhteisestä kannanmuodostuksesta. Kehityspankkien yhteinen äänestysryhmien koordinaatiokokous pidettiin tammikuussa Helsingissä. Kokouksessa keskusteltiin osallistavasta talouskasvusta, kehityspankkien ilmastorahoituksen monitoroinnista sekä pankkien roolista keskitulon maissa. Vuoden alun koordinaatiokokouksen lisäksi äänestysryhmät kokoontuvat perinteisesti kerran tai kaksi vuodessa erillisiin strategiakeskusteluihin. Maailmanpankin äänestysryhmän yhteistyötä tiivistettiin syksyllä järjestämällä ensimmäistä kertaa valtiosihteeritason tapaaminen täydentämään virkamiestapaamisia.

HORISONTAALISET KYSYMYKSET

Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen

Norjan puheenjohtajuuskaudella vuonna 2012 rajaestetyötä tehtiin aktiivisesti niin Suomessa kuin koko Pohjois-Suomessa. Rajaesteet otettiin usean virkamieskomitean ja ministerineuvoston kokouksen asialistalle vuoden aikana. Puheenjohtajamaa pyysi kaikkia virkamieskomiteoita ja ministerineuvostoja tarkastelemaan konkreettisia rajaesteitä ja pyrkimään löytämään ratkaisuja niihin. Yhteistyöministerit saivat ministerineuvoston sihteeristöltä jokaiseen kokoukseensa tilanneraportin kaikista ajankohtaisista rajaesteasioista. Vuoden aikana ratkaistiin yhteensä kymmenen rajaestettä.

Kaikkien Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden parlamenteissa järjestettiin huhtikuun aikana temaattiset rajaestekeskustelut. Suomessa hallitus laati tässä yhteydessä selonteon, jonka yhteistyöministeri Stubb esitteli eduskuntakäsittelyn pohjaksi. Selonteossa hallitus sitoutuu:

- jatkamaan ja edelleen syventämään Pohjoismaiden välistä rajaesteyhteistyötä;
- ryhtymään selonteossa esitettyihin toimiin uusien rajaesteiden ehkäisemiseksi;
- tekemään esityksiä kansallisin päätöksin ratkaistavissa olevien rajaesteiden poistamiseksi sekä
- toimimaan aktiivisesti yhteispohjoismaista työstämistä edellyttävien rajaesteiden purkamiseksi.

Eduskunta hyväksyi syyskuussa ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisen selontekoa koskevan kannanoton, jonka suosituksia hallitus ryhtyi työstämään.

Yhteistyöministerit päättivät keväällä 2012 asettaa työryhmän, jonka toimeksiantona on työstää kattava rajaesteyhteistyötä koskeva toimintaohjelma. Uuden toimintaohjelman on määrä astua voimaan vuoden 2014 alusta. Keskeisiä kysymyksiä työryhmän agendalla ovat uuden mahdollisen rajaestevaltuutetun toimen perustaminen ja vuonna 2008 pääministereiden aloitteesta toimintansa aloittaneen maiden edustajista koostuvan rajaestefoorumin tulevaisuus.

Rajaesteet oli yksi pääaiheista Helsingissä loka/marraskuun taitteessa järjestetyn Pohjoismaiden neuvoston istunnon keskusteluissa.

Pohjoismaainen rajaesteisiin liittyvä selvitystyö

Kansallisista edustajista koostuva Rajaestefoorumi jatkoi toimintaansa edistääkseen yksityishenkilöiden ja yritysten vapaata liikkuvuutta. Sen tehtävänä on tunnistaa ja priorisoida konkreettisia rajaesteitä yhteistyössä maiden hallitusten kanssa sekä tehdä ratkaisuehdotuksia. Foorumin puheenjohtajana toimii Ole Norrback, Suomen kansallisena edustajana Larserik Häggman ja Ahvenanmaan edustajana Gunnar Westerholm. Suomessa Rajaestefoorumi teki aktiivisesti yhteistyötä Pohjola-Nordenin, Haloo Pohjolan ja Pohjoiskalotin rajaneuvonnan kanssa Suomea koskevien rajaesteiden edistämiseksi ja ratkaisemiseksi.

Joulukuussa 2010 aloittanut työelämän virkamieskomitean ja sosiaali- ja terveystieteiden virkamieskomitean yhteinen asiantuntijaryhmä päätti 14 kuukautta kestäneen selvitystyönsä, kun ryhmä antoi loppuraporttinsa maaliskuussa 2012. Ryhmän tehtävänä oli kartoittaa, analysoida ja antaa ratkaisuehdotuksia erityisesti sosiaalivakuutus- ja työelämänalan ongelmiin. Ryhmän puheenjohtajana toimi Kelan hallinto-osaston kansainvälisten

asioiden suunnittelupäällikkö Essi Rentola ja sihteerinä Heli Mäkipää Pohjola-Nordenista. Raportti on ladattavissa osoitteessa: <http://www.norden.org/fi/julkaisut/julkaisut/2012-002>

Tiedotus, neuvonta ja uusien rajaesteiden kartoitus

Rajaestetyöllä pyritään helpottamaan pohjoismaalaisten arkielämää. Neuvonta ja tiedottaminen ovat avainasemassa, mutta neuvontapalvelujen tehtävänä on kartoittaa myös uusia mahdollisia rajaesteitä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama ja Suomessa Pohjola-Nordenin hallinnoima Haloo Pohjola neuvontapalvelu kasvatti toimintaansa. Haloo Pohjolan sivujen kuukausittainen kävijämäärä kasvoi voimakkaasti edellisvuoteen verrattuna kaksinkertaistuen noin 50 000 vieraaseen. Suomesta vierailijoita oli noin 7500 kuukaudessa ja Suomea koskevilla sivuilla vierailijoita oli noin 3900 kuukaudessa, eli lähes 60 % enemmän kuin edellisvuonna. Kysymyksiä neuvontapalveluun tuli 3987, joka on lähes 25 % enemmän kuin edellisena vuonna. Kysymyksistä rajaesteiksi identifioitiin Suomessa noin 6 %.

Haloo Pohjola laajeni myös alueellisesti. Helmikuussa Färsaarille perustettiin oma toimipiste, jota hallinnoi pohjoismaisen Atlantti-yhteistyön aluekomitea NORA.

Pohjoiskalotin alueella toimii Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama ja Lapin liiton hallinnoima Pohjoiskalotin rajaneuvonta, jonka toinen toimipiste avattiin kesällä 2012 Skibotniin. Täten rajaneuvonnalla on kaksi palvelupistettä, Torniossa Suomen ja Ruotsin rajalla ja Skibotnissa Suomen ja Norjan rajalla. Yhteistyö ja tiedonvaihto Haloo Pohjolan, Pohjoiskalotin rajaneuvonnan sekä muiden alueellisten neuvontapalveluiden eli Öresund Direktin ja Grensetjensten Morokulienin välillä on tiivistä.

Verkostoituminen ja tiedonvaihto

Valtionhallinnon puolella eri ministeriöiden, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan, Kansaneläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen (CIMO), Opetushallituksen, Verohallinnon, Väestöketerikeskuksen sekä Haloo Pohjolan ja Pohjoiskalotin rajaneuvonnan tiedonvaihtoa rajaestetyöstä tehtiin Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnassa, joka kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Tapahtumat

Huhtikuussa eduskunnassa järjestettiin teemakeskustelu pohjoismaisista rajaesteistä. Teemakeskustelun alla Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta, Pohjola-Norden, Haloo Pohjola ja Pohjola Polttopisteessä järjestivät kansanedustajille ja medialle suunnatun pohjoismaisen rajaesteklinikan eduskunnassa. Mukana oli kymmenen eri alan asiantuntijat.

Miksi lähteä Pohjolaa edemmäs? -seminaari ja messupäivä järjestettiin Tornio/Haaparannassa lokakuussa Haloo Pohjolan ja Pohjoiskalotin rajaneuvonnan yhteistyönä. Tapahtumassa kerrottiin vaihto-opiskelu-, työharjoittelu- ja työmarkkinanäkymistä opinto-ohjaajille, työvoimahallinnon työntekijöille ja opiskelijoille. Pohjola-Nordenin Lapin piiri ja Lapin yliopiston oppilaskunta järjestivät toisen seminaarin opiskelijoiden liikkuvuudesta marraskuussa Rovaniemellä

Haloo Pohjola järjesti syksyllä 2012 myös nuorille suunnatun yhteispohjoismaisen videokilpailun, jonka teemana oli pohjoismainen liikkuvuus. Suomalaiset nuoret osallistuivat kilpailuun aktiivisimmin. Voittajavideo sekä yhdeksän muuta parasta videota näytettiin Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä järjestetyllä Pohjolan torilla eduskunnassa.

Kestävä kehitys

Pohjoismaisen kestävän kehityksen strategian toimeenpanoa ohjaava, yhteistyöministeriöiden asettama pohjoismainen kestävän kehityksen asiantuntijaryhmä (BU-expertgruppen) kokoontui v. 2012 kolme kertaa: touku-kuussa ja elokuussa Kööpenhaminassa ja marraskuussa Helsingissä. Lisäksi tammikuussa pidettiin puhelinkokous. Suomesta ryhmän jäsenenä olivat ympäristöministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön edustajat.

Kokouksissa käsiteltiin erityisesti Pohjolan kestävän kehityksen strategian päivitystä ja toimittiin strategiaa valmistelevan konsultin ohjausryhmänä. Samaan aikaan työstettiin pohjoismaista indikaattorikokoelmaa, niin ikään konsultin johdolla. Yhteistyöministerit hyväksyivät uuden strategisen asiakirjan ”Ett Gott liv i ett hållbart Norden” joulukuussa 2012.

2

Asiakirja käsittää strategiset linjaukset viiden pääteeman osalta, joita ovat pohjoismainen hyvinvointimalli, elinvoimaiset ekosysteemit, ilmastonmuutos, luonnonvarojen kestävä käyttö, sekä koulutus, tutkimus ja innovaatiot. Lisäksi strategia käsittää 27 avainindikaattoria, joiden avulla on tarkoitus seurata keskeisten strategisten tavoitteiden toteutumista. Seurantatyökalujen lisäksi uudessa strategiassa kiinnitetään edellisiä kestävän kehityksen asiakirjoja enemmän huomiota toimeenpanon seurantaan ja muihin institutionaaliin järjestelyihin sekä edellytetään, että myös ministerineuvosto ja sen sihteeristö ottavat käyttöön kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja.

Strategiaa toimeenpannaan ensisijaisesti PMN:n sektorikomiteoiden työssä. Strategian linjaukset antavat suuntaa vuoteen 2025 ja sen tavoitteena on edistää ministerineuvoston poikkisektoraalista yhteistyötä edellä mainituilla teema-alueilla. Yksityiskohtaisemmat toimenpidesuunnitelmat ja -linjaukset laaditaan strategian pohjalta asianomaisilla sektoreilla. Kestävän kehityksen pohjoismainen asiantuntijaryhmä seuraa strategian toimeenpanoa.

² ”Ett gott liv i ett hållbart Norden” (kuva Johannes Jansson/norden.org)

Pohjoismaiset kestävän kehityksen hyvät käytännöt ja ratkaisut olivat näkyvästi esillä myös YK:n kestävän kehityksen konferenssissa Riossa kesäkuussa 2012 (ns. Rio+20-konferenssi). BU-ryhmän, eri virkamieskomiteoiden ja ministerineuvoston sihteeristön myötävaikutuksella Riossa järjestettiin yhteensä neljä pohjoismaista oheista-pahtumaa, jotka keräsivät runsaasti yleisöä.

Kestävän kehityksen budjetti v. 2012 oli yhteensä noin 3,4 MDKK, josta 1,4 MDKK meni kahden ison hankkeen rahoittamiseen (Utveckling av de nordiska högskolenätverken för hållbar utveckling och gröna campus, och perspektivanalys på vidareutveckling av hållbar akvakultur i Norden). Määrärahasta rahoitettiin merkittävästi myös strategia- ja indikaattorityötä sekä Rio+20 -oheista-pahtumien ja niihin liittyvän pohjoismaisen tiedotuksen järjestämistä.

Pohjoinen ulottuvuus, lähialueet ja alueneuvostot

Pohjoismaiden ministerineuvosto jatkoi aktiivista yhteistyötä muiden pohjoisten alueneuvostojen ja alueellisten rakenteiden kanssa ja osallistui EU:n Itämeristrategian ja Pohjoisen ulottuvuuden politiikan toimeenpanoon. PMN tukee Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden sihteeristöä, joka toimii ministerineuvoston sihteeristön yhteydessä Kööpenhaminassa. Ministerineuvosto on ollut mukana myös sosiaali- ja terveystumppanuuden toiminnassa. PMN vetää useita EU:n Itämeristrategian lippulaivahankkeita. Arktisen neuvoston, Barentsin euroarktisen neuvoston, Itämeren valtioiden neuvoston, Pohjoismaiden ministerineuvoston ja pohjoisen ulottuvuuden kesken on järjestetty koordinaatiokokouksia yhteistyön tehostamiseksi ja synergioiden löytämiseksi.

Kertomusvuoden keväällä käynnistettiin yhteistyöministeriöiden toimeksiannosta Baltian maiden ja Luoteis-Venäjän kanssa tehtävää yhteistyötä raamittavien suuntaviivojen päivitystyö. Kansallisista edustajista koostuva työryhmä jättää esityksensä ministereille kesään 2013 mennessä. Uudet linjaukset on tarkoitus hyväksyä syksyllä 2013, voimaan ne astuisivat vuoden 2014 alusta. Ministerineuvoston ohjelma- ja hanketoiminta jatkui Itämeren alueella aktiivisena.

Arktisessa yhteistyössä käynnistyi uuden yhteistyöohjelman (2012—2014) toimeenpano, jonka raameissa tukea annettiin yhteensä 25 arktiselle hankkeelle. Ohjelman kattava teema on kestävä kehitys, ja erityisiä painopistealueita väestö, ympäristö ja luonto, ilmasto, kestävä elinkeinokehitys sekä koulutus ja osaaminen. Kertomusvuonna valmisteltiin myös Ruotsin puheenjohtajakauden 2013 prioriteettihanketta kestävän kaivannaiselinkeino pohjoismaisesta asiantuntijaverkostosta (NordMin).

Valko-Venäjä-aktiiviteettien suhteen pääpaino oli edelleen Vilnassa toimivan pakolaisyliopisto EHU:n tukeminen. Kahden komission rahoittaman demokratarahaston hallinnointia jatkettiin. Hankeyhteistyötä ns. läntisten naapurien kanssa kehitettiin v. 2011 hyväksytyjen suuntaviivojen pohjalta.

Ministerineuvoston varsinainen lähialueyhteistyöbudjetti on kaikkienensa lähes 13 milj. euroa.

Ydinturvallisuusalan yhteistyö

Venäjän kanssa tehtävässä ydinturvallisuusyhteistyössä Suomi jatkoi yhdessä Ruotsin kanssa yhteisiä hankkeita Leningradin ja Kuolan ydinvoimalaitosten turvallisuuden parantamiseksi. Norjan kanssa jatkettiin hanketta Kuolan ydinvoimalaitoksen turvallisuusparametrinäyttöjärjestelmän ylläpitämiseksi. Norjan johtama, ja myös Suomen ja Ruotsin osaltaan rahoittama, Itämeren RTG-majakoiden radioaktiivisia virtalähteitä koskeva G8-maiden Globaali kumppanuus -ohjelmaan kuuluvassa hankkeessa säteilevät lähteet on siirretty pois majakoilta ja saatettu loppusijoituspaikkaansa Uralin taakse Majakiin.

Ruotsin, Suomen ja Norjan yhteistä strategiaa Venäjän kanssa tehtävässä ydinturvallisuustyössä pohdittiin viiranomaisten kesken maaliskuussa Arlandassa sekä yhdessä venäläisten (Rosenergoatom) kanssa toukokuussa Moskovassa sekä marraskuussa Oslossa.

Säteily- ja ydinturvallisuusalan yhteistyötä Venäjän kanssa koordinoidaan STUK:ssa sosiaali- ja terveystieteiden hallinnoiman rahoituksen avulla.

Nuorisoyhteistyö

Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (NPN), Nordjobb-vaihto-ohjelma ja Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto

3

Pohjoismainen nuorisoyhteistyö oli kertomusvuonna aktiivista. Näkyvimmit yhteistyömuodot olivat perinteisesti Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (NPN) ja Nordjobb-vaihto-ohjelma, joita Suomessa koordinoi Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto. Pohjoismaiden neuvoston (PN) alainen Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (NPN) järjesti vuotuisen istuntonsa lokakuun lopussa Espoon Hanasaassa. Istunto on pohjoismaisille nuorisopoliitikoille merkittävä tapahtuma, sillä se kerää nuorisopoliittiset järjestöt yhteiseen foorumiin. Teemana v. 2012 oli Pohjola ja Eurooppa. Nuorisopoliitikot laativat yhteisiä julkilauselmia, jotka toimitettiin perinteiseen tapaan PN:n istuntoon. Näin varmistetaan nuorten näkökulmien esiintulo myös virallisessa yhteistyössä.

Pääasiassa ministerineuvoston rahoittaman Nordjobb-ohjelman tavoitteena on tarjota 18–28-vuotiaille pohjoismaisille nuorille kesätyötä, asunto sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanohjelmaa Pohjolassa. Näin lisätään liikkuvuutta pohjoismaisilla työmarkkinoilla sekä pohjoismaisten kielten ja kulttuurien tuntemusta. Vuonna 2012 lähes 9000 nuorta haki Nordjobb-työpaikkaa ja noin 690 nuorta sai paikan. Suomalaisia hakijoita oli 2600, joista 230 sai paikan. Suomesta työpaikan sai 60 nuorta, joista suurin osa oli ruotsalaisia. Suomessa työpaikat ovat pääkaupunkiseudulla, Turussa, Tampereella ja Pohjanmaalla.

Kansalaisjärjestötoiminnan tasolla Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto on vuoden aikana tarjonnut jäsenistölleen monipuolista ohjelmaa sekä Suomessa että Pohjolassa. Liitto on järjestänyt yhteispohjoismaisia tapahtumia ja seminaareja sekä matkoja muihin Pohjoismaihin. Nuorisoliitto on NPN:n ja Nordjobbin ohella hallinnoinut pohjoismaisten sisarjärjestöjensä yhteistyöelintä, Norden-yhdistysten nuorisoliittoa eli Föreningarna Nordens Ungdomsförbundet (FNUF). Strategian ja toimintasuunnitelman mukaisia painopistealueita vuoden 2012 toiminnassa olivat Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden neuvostossa ja sen tapahtumiin osallistuminen, Pohjola-Norden Ry:n Pohjoismainen Suomi -projektiin osallistuminen sekä Helsingin sopimuksen 50-vuotisjuhla.

NORDBUK

Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisotyön tavoitteena on, että Pohjoismaiden tulee olla paras mahdollinen paikka lapsille ja nuorille. Työn perusarvot ovat että lapsille ja nuorille luodaan hyvät elämisen

³ Äänestystä Nuorten Pohjoismaiden neuvostossa Hanasaassa syksyllä 2012 (kuva Roh Petas).

edellytykset ja lisätään heidän vaikuttamismahdollisuuksiaan. Yhteistyön kautta tulee luoda mahdollisuuksia lasten ja nuorten kohtaamiselle sekä koulualalla että yhdistystoiminnassa. Päävastuu lapsi- ja nuorisokysymysten tuomisesta pohjoismaiselle agendalle on NORDBUKILLA eli Pohjoismaisella lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitealla. Toteuttaakseen edellä mainitut tavoitteet NORDBUK mm. myöntää apurahoja pohjoismaisiin yhteistyöhankkeisiin, joiden aktiivisina osallistujina ovat lapset ja nuoret. Tätä varten on kaksi tukijärjestelmää: hanketukijärjestelmä ja nuorisojärjestöjen pohjoismaisen yhteistyön tukijärjestelmä. NORDBUK on myös panostanut pohjoismaisten kielten ja kulttuurin ymmärtämiseen yhteistyössä Tanskan yleisradion DR:n kanssa. DR:n kanssa ylläpidetään Pohjoismaat ennen ja nyt -internetsivuja. Sivujen avulla tarjotaan lapsille ja nuorille tietoa käytettäväksi koulussa ja vapaa-aikana. Sivustoa voi hyödyntää myös naapurikielten opetuksessa. Kaikki videot ovat skandinaavisilla kielillä, mutta niissä on suomenkielinen tekstitys. Hanke on yhteistyöhanke Pohjoismaisen kulttuurirahaston kanssa. Vuoden 2012 aikana NORDBUKin rahoittama tutkimuskoordinaattori on aloittanut selvityksen eri toimenpiteistä nuorisotyöttömyyden ennaltaehkäisemiseksi Pohjoismaissa. Norjan puheenjohtajuusvuoden aikana järjestettiin seminaari, jossa esiteltiin toimenpiteitä nuorten tukemiseksi niin, että he eivät jäisi koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle "Unge utanför".

Kielikysymys

Pohjoismaisen kieliyhteistyön toteutus ja rakenteet arvioitiin kuluneen vuoden aikana Pohjoismaiden ministerineuvoston toimesta. Ulkopuolisten arvioijien suorittaman työn tulokset käsiteltiin koulutuksen ja tutkimuksen virkamieskomiteassa, jossa tehtiin päätös toiminnan rakenteiden uudistamisesta ja niiden valmistelusta siten, että uudet rakenteet olisivat käytössä 2014.

ESN-asiantuntijaryhmä (Expertgruppen Nordens språkråd) ja kielineuvostojen verkoston johtoryhmä (ledargruppen inom Nätverket för språknämnderna i Norden) antoivat osaltaan lausuntonsa arvioinnista. Asiantuntijaryhmä (ENS) on osoittanut poliittisille päättäjille kirjeen kielisuosituksista, vastannut rinnakkaiskielisyttä koskevan verkoston aloitteeseen, tehnyt ministerineuvostolle aloitteen viittomakielten huomioonottamisesta ja käynnistänyt toimintaympäristöanalyysin.

Hanasaaren ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen hallinnoiman ruotsin kielen opetuksen ja opiskelun kehittämistä ja ruotsinkielisen kulttuurin tuntemusta edistävä Svenska nu -verkosto kasvatti oppilaitosyhteyksiään ja kehitti useita toimintamuotoja sekä oppilaille että opettajille. Kieli- ja kulttuuriohjelma tavoitti yli 70 000 oppilasta opettajineen eri puolilla Suomea. Osallistumiset messuille, internet sekä toiminta sosiaalisen median puolella nostivat kokonaiskontaktit yli 250 000:een. Opettajien täydennyskoulutukseen osallistui n. 1600 opettajaa.

4

Musiikin teemavuosi näkyi rap-työpajoina ja -konsertteina sekä ammattimaisen musiikinteon teemapäivänä "Dream Academy – drömmen som verktyg". Verkosto toteutti Oulun seudun ammattioppilaitoksessa ruotsin kielen teemaviikon. Toinen alueellinen erikoispanostus tapahtuu lukuvuoden 2012–2013 aikana Satakunnassa.

⁴ Rap-artisti Redrama Mustasaaren keskuskoulussa Svenska nu -ohjelman puitteissa (kuva I-Mediat/Minna Hirvelä).

Itsehallintoalueiden asema ja osallistuminen

Pohjoismaiset itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti osallistuivat ministerineuvoston toimintaan aktiivisesti Helsingin sopimuksen määrittämässä raameissa ja mahdollisimman täysipainoista osallistumista linjanneen Ahvenanmaan asiakirjan pohjalta. Itsehallintoalueet tiivistivät keskinäistä koordinaatiotaan erityisesti mitä tulee Ahvenanmaan asiakirjan toimeenpanon tehostamiseen ja mahdollisten uusien linjausten tekemiseen.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

Pohjoismainen kulttuuriyhteistyön vuosi 2012 alkoi Suomen osalta merkittävällä kahden pohjoismaisen instituutin yhdistymisellä. Suomenlinnassa sijaitseva Pohjoismainen kulttuuripiste (KKN) sekä Kaisaniemenkadulla Helsingin keskustassa sijaitseva Pohjoismaiden instituutti (Nifin) yhdistettiin yhdeksi vahvaksi organisaatioksi, jonka nimeksi tuli Pohjoismainen kulttuuripiste (KKN).

Uusi Pohjoismainen kulttuuripiste (www.kulturkontaktNord.org) levittää tietoa ja lisää kiinnostusta Pohjoismaita kohtaan, se hallinnoi Pohjoismaisen ministerineuvoston kulttuuri- ja taideohjelmaa sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kulttuurialan liikkuvuusohjelmaa. Organisaatio on lisäksi pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön ja sitä koskevan informaation yhdistävä linkki koko Pohjolassa sekä myös kansainvälisesti. Yhdistymisen yhteydessä instituutin hallitus päätti asettaa johtajan viran hakuun. Tanskalainen Per Voetmann nimitettiin uudeksi johtajaksi syyskuun alusta alkaen. Uudessa organisaatiossa työskentelee yhteensä 12 henkilöä.

Vuoden 2012 aikana jatkettiin yhteispohjoismaisen kulttuuripanostuksen Nordic Cool 2013 käytännön suunnittelua ja koordinoitua yhdessä Washington DC:ssä toimivan, suursatsauksen järjestävän Kennedy Centerin kanssa. Suomi tukee suomalaisia esiintyjä suoraan ja osallistuu näin kulttuurisatsauksen kustannuksiin.

Kööpenhaminassa järjestettiin kesäkuun puolivälissä kulttuurifoorumi, jonka teemana oli uusi tuleva pohjoismainen kulttuuristrategia 2013–2020. Vanha strategia umpeutui vuoden 2012 lopulla. Strategialla on viisi kohdeta, joita puitiin kulttuuriufoorumien työryhmissä. Ne ovat:

- kestävä Pohjola: pohjoismainen kulttuurielämä vahvistaa pohjoismaisten yhteiskuntien kestävyyttä olemalla saatavilla ja aktivoimalla kansalaisia;
- luova Pohjola: Pohjola on elinvoimainen, dynaaminen ja luova kulttuurialue;
- kulttuurienvälinen Pohjola: kaikki pohjoismaalaiset tuntevat olevansa kotonaan Pohjoismaissa ja olevansa osa Pohjoismaiden kulttuurikirjoja;
- nuori Pohjola: Pohjoismaiden lapset ja nuoret ovat luovia, osallistuvia ja kantaaottavia toimijoita taiteen ja kulttuurin alalla;
- digitaalinen Pohjola: pohjoismainen kulttuuri hyödyntää digitaalisen viestinnän kaikkia mahdollisuuksia.

Pohjoismaiset kulttuuriministerit hyväksyivät strategian kokouksessaan Helsingissä lokakuussa.

Pohjoismaiden neuvoston täysistunnon yhteydessä Helsingissä lokakuun lopulla Pohjoismaiden kulttuuriministerit päättivät uudesta, viidennestä Pohjoismaiden neuvoston palkinnosta (muut palkinnot ovat: kirjallisuuspalkinto, elokuvapalkinto, musiikkipalkinto ja luonto- ja ympäristöpalkinto). Vuonna 2013 jaetaan ensimmäisen kerran lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinto. Palkinnon tarkoituksena on edistää useiden muiden toimenpiteiden ohella merkittävästi ja näkyvästi lasten ja nuorten lukuintoa. Muut pohjoismaiset palkinnot ovat tuoneet kulttuurille huomiota niin Pohjoismaissa kuin maailmallakin, ja tätä pyritään hyödyntämään myös lasten- ja nuortenkirjallisuudessa. Tärkeää on myös, että käännöstyölle myönnetään tarpeeksi tukea. Islannissa toimiva Pohjolan talo ryhtyy hallinnoimaan palkintoa.

Norja järjesti ministerineuvoston puheenjohtajanaan marraskuussa kulttuurintutkimusseminaarin, joka käsiteli tulevaa pohjoismaista kulttuuristrategiaa. Seminaarin tavoitteena oli yhdistää PMN:n kulttuurisektorin strateginen työ pohjoismaiseen kulttuuritutkimukseen, löytää siihen kytköksissä olevia tutkimustarpeita sekä luoda pitkäkestoisia ja hyviä yhteistyöilmapiirejä osaamisyhteisöjen ja toimijoiden välille.

Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuusyhteistyö (NDPC) jatkui vuoden 2012 aikana. Työryhmä ryhtyi suunnittelemaan uuden pilottiohjelman kriteerejä ja lanseerausta. Työn tuloksena lanseerattiin joulukuussa Culture & Creative Industries Platform (CCIP) -ohjelma (<http://ndpculture.org/ndpc-call-for-projectproposals/introduction>). Ohjelman tarkoituksena on vahvistaa kulttuurin ja luovien alojen toimijoita ja näiden välisiä verkostoja Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden alueella. Varsovassa, Puolassa järjestettiin joulukuussa foorumi, jonka teemana oli "Discussing Financial Possibilities for Cultural and Creative Industries in the Northern Dimension Area".

Kulttuurifestivaali TING järjestettiin Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Helsingissä. Tapahtuman koordinoi Pohjoismainen kulttuuripiste (Kulturkontakt Nord).

Koulutus- ja tutkimusalan yhteistyö

Vuonna 2012 koulutuksen ja tutkimuksen ministerineuvosto työskenteli vuosien 2011—2013 strategiansa "Osaamisella vihreää kasvua ja hyvinvointia" toteuttamiseksi. Keskeisiä aiheita olivat pohjoismainen hyvinvointi, syrjäytymisen ehkäisy ja työllisyys, vihreä kasvu, ministerineuvoston toimintatapojen uudistaminen ja sektorit ylittävän yhteistyön tehostaminen. Pohjoismaisen kieliyhteistyön toteutus ja rakenteet arvioitiin kuluneen vuoden aikana. Arvioinnin perusteella käynnistettiin kieliyhteistyön uusien rakenteiden valmistelu niin, että ne olisivat käytössä vuonna 2014. Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Venäjän välisen kolmivuotisen koulutus- ja tutkimusyhteistyötä koskevan aiesopimuksen (2011-) toimeenpano käynnistettiin arktista osaamista ja ilmastomuutoksen sopeutumista käsittelevillä tutkimushankkeilla.

Pohjoismaiden opetus- ja tiedeministerit tapasivat vuoden aikana kahdesti. Huhtikuussa ministerikokous järjestettiin Norjassa ja lokakuussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Ministerikokouksien aiheita olivat kestävä pohjoismainen hyvinvointi, syrjäytyminen ja työllisyys, työvoimatarpeet ja hyvinvointialojen ammatillinen koulutus ja niitä koskevien selvitysten käynnistäminen, yhteisen kouluprojektin käynnistäminen, tutkimusyhteistyö, korkea-asteen koulutusyhteistyö ja työnjako sekä yhteistyön tiivistäminen NUS:n (Nordiskt Universitetssamarbete) kanssa. Ministerit käsitelivät myös ministerineuvoston toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista sekä tiedottivat toisilleen maittensa ajankohtaisista koulutus- ja tutkimuspoliittisista ratkaisuista.

Lokakuussa ministerikokouksessa päätettiin jatkaa pohjoismaista sopimusta korkeakoulutukseen pääsystä.

Viisivuotista (2009—2013) ilmasto-, ympäristö- ja energia-alan pohjoismaista huippututkimushanketta jatkettiin. Käynnissä oli 33 hanketta, joihin kuuluu 13 temaattista verkostoa. Niissä oli mukana yli 100 yliopistoa, laitosta, viranomaistahoa ja yritystä, kuusi ilmastoalan pohjoismaista tutkimuksen huippuyksikköä sekä hiilen talteenottoon ja varastointiin liittyvä osaamiskeskus. Ilmasto-, ympäristö- ja energia-alan vuosikonferenssi järjestettiin Helsingissä lokakuussa 2012. Ilmastomuutokseen liittyvä vihreää kasvua edistävä uusi hankehaku avattiin. Vuonna 2011 käynnistetyn viisivuotisen eScience-tutkimushankkeen puitteissa perustettiin ilmastomallinnuksen pohjoismainen huippututkimusyksikkö. eScience-hankkeen vuosikonferenssi pidettiin Helsingissä syksyllä 2012.

Uusi Nordplus-ohjelmakausi käynnistyi vuoden 2012 alusta. Vuoden aikana järjestettiin kaksi hakukierrosta. Hakemusmäärät eri Nordplus-ohjelmiin kasvoivat merkittävästi ja yhteistyö Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä voimistui. Nordic Master -ohjelmien jatkoa pohtinut työryhmä luovutti ehdotuksensa lokakuussa. Esityksen käsittely käynnistettiin marraskuussa korkeakoulutuksen neuvonantajaryhmässä. Uudistamistyö jatkuu vuonna 2013. Nordic Master -ohjelmien uusi haku oli syksyllä 2012.

Suomen puheenjohtajuuskaudella 2011 tehty päätös koulutusalan laajasta tutkimushankkeesta ja sen rahoituksesta toteutui. Nordforsk järjesti "Education for Tomorrow" -tutkimusohjelmahaun. Rahoitettaviksi ohjelmiksi valittiin laajasta hakijajoukosta viisi pohjoismaisten korkeakoulujen yhteistä tutkimushanketta, jotka käsittelevät mm. varhaiskasvatusta ja sen arvokasvatusta, oppimista ammatillisessa koulutuksessa, maahanmuuttajiin liittyviä kysymyksiä, korkea-asteen koulutuksen rakenteita ja rekrytointia sekä aikuiskoulutusta. Suomi johtaa aikuiskoulutukseen liittyvää tutkimushanketta.

Norjan puheenjohtajakaudella haluttiin lisätä demokraattisten arvojen ymmärrystä ja näkyvyyttä sekä korostaa demokraattisia valmiuksia. Pohjoismaat ovat osallistuneet Kansainväliseen demokratiatutkimukseen (ICCS, International Civic and Citizenship Education). Tämän tutkimuksen perusteella pidettiin lokakuussa seminaari Oslossa. Sen tavoitteena oli edistää sekä opettajien että opiskelijoiden demokraattisia tulevaisuuden taitoja. Oslossa pidettiin lokakuussa myös ammatillisen koulutuksen luku-, kirjoitus- ja laskutaitoja käsittelevä seminaari. Seminaarin tavoitteena oli kokemusten jakaminen ja verkostojen rakentaminen. Koulupudokkuutta koskevan resurssipankin valmistelu käynnistyi.

Vuoden 2011 lopussa korkean tason ryhmän laatiman, tutkimusyhteistyön kehittämistä koskevan raportin (Vilja till forskning) käsittely jatkui kansallisen tason kuulemiskierroksella ja käsittelyllä ministerikokouksessa, koulutuksen ja tutkimuksen virkamieskomiteassa ja sen alaryhmissä. Työn tuloksena Nordforskin sääntöuudistus on valmisteilla. Kaikki Pohjoismaat laativat katsaukset tutkimusrahoituksen asteittaisesta avaamisesta.

Norja käynnisti osana puheenjohtajuusohjelmaansa hankkeen sukupuolten tasa-arvosta tutkimuksessa Pohjoismaissa. Tähän liittyen Norja järjesti kansainvälisen konferenssin marraskuussa 2012. Hankkeen raportti ilmestyy alkuvuodesta 2013. Nordic U-Map -hanke, jonka tarkoituksena on parantaa pohjoismaisen korkeakoulutuksen vertailtavuutta, valmistui. Hankkeeseen osallistui yli sata pohjoismaista korkeakoulua. Hankkeen loppuseminaari järjestettiin lokakuussa 2012 Kööpenhaminassa.

Opintotukiryhmä keskittyi tiedonvaihtoon ja EU-oikeudellisen kehityksen seurantaan. Ryhmä valmisteli selvitystä opintotukisäädösten muutoksista ja vaikutuksista liikkuvuuteen sekä analyysia opintotuesta ja muista etuisuuksista.

Vuonna 2012 valmistui aikuisten oppimisen pohjoismaisen verkoston (NVL) toimintaa arvioiva raportti. Arvioinnin tulosten perusteella virkamieskomitea päätti jatkaa NVL:n toimintaa vuosina 2013—2016. NVL järjesti yhdessä ministerineuvoston kanssa innovaatiokonferenssin kesäkuussa 2012 Oslossa. Konferenssin aiheina olivat luovuus, innovaatiot ja yrittäjyys. Aiheita käsiteltiin aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön ja työpaikkaoppimisen näkökulmista. Osana globalisaatioprojektia ilmestyi mm. raportti "Elinikäinen oppiminen – Pohjoismaiden tehokkaat strategiat". Pohjoismainen PIAAC-verkosto (OECD:n Kansainvälinen aikuistutkimus, The Programme for the International Assessment of Adult Competencies) jatkoi yhteistyötään pohjoismaisen tietokannan valmistelussa.

Ympäristö

Ympäristöministerit kokoontuivat maaliskuussa Huippuvuorilla. Puheenjohtajamaa Norja painotti ohjelmassaan mm. ilmastonmuutosta, ja kokouksen teema oli lyhytkestoiset ilmastovaikuttajat (SLCF, Short Lived Climate Forcers, erityisesti musta hiili, ei noki). Ministerit päättivät deklaratiosta, joka tähtää sekä aktiiviseen kansainväliseen toimintaan että kansallisiin toimiin päästöjen vähentämiseksi ja niiden rekisteröimiseksi. Toinen ministerikokous pidettiin Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Helsingissä lokakuun lopussa. Keskusteluiden pääteema oli YK:n kestävän kehityksen Rio+20-konferenssin pohjoismainen seuranta. Suomen valmisteleva osuus käsitteli hyvinvointia laajemmin kuvaavien mittareiden käyttöönottoa BKT:n rinnalle. Ministerit päättivät jatkaa teeman konkretisointia.

Vuosi 2012 oli pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelman 2009—2012 viimeinen vuosi. Puheenjohtajamaa Norjan johdolla jatkettiin Suomen kaudella alkanutta uuden toimintaohjelman valmistelua. Ohjelma hyväksyttiin Helsingissä PN-istunnon yhteydessä. Se ohjaa ympäristöyhteistyötä seuraavat kuusi vuotta (v. 2013—2018). Ohjelmassa painotetaan sekä kansainvälistä ja EU-vaikuttamista että Pohjoismaiden kansallisen ympäristöpolitiikan vahvistamista. Sektorin erillinen arktinen strategia päättyi 2012, ja arktiset asiat näkyvät nyt vahvasti uudessa toimintaohjelmassa. Yhteistyö tulee painottumaan kysymyksiin, joissa Pohjoismaiden yhteistyöllä on saavutettavissa lisäarvoa. Uuden ohjelman teemat ovat:

- Vihreä yhteiskuntakehitys
- Ilmastonmuutos ja ilmansuojelu
- Luonnon monimuotoisuus, ekosysteemit ja merten happamoituminen
- Kemikaalit

Ympäristötoimintaohjelman toteutuksesta vastaavat pääosin sektorin pysyvät kahdeksan työryhmää hankeyhteistyön kautta. Ryhmät kokoontuvat 2—3 kertaa vuodessa ja kussakin on 1—2 kansallista edustajaa. Suomella on tällä hetkellä kahden työryhmän (ilmastoneuvotteluja tukeva NOAK-ryhmä sekä ympäristö- ja taloussektoreiden yhteinen ryhmä MEG) puheenjohtajuus ja kolmella ryhmällä on suomalainen koordinaattori. Vuonna 2012 ryhmät valmistelivat jo tulevaa toimintaansa uuden ohjelman pohjalta.

Vuonna 2012 valmistui ekosysteemipalveluiden arvon määrittämiseen liittyvä Suomen PMN-puheenjohtajuushanke, kansainvälistä laajaa TEEB-toimintaa täydentävä TEEB Nordic (The Economics of Ecosystems and Biodiversity). Hanke esiteltiin ympäristöasioiden virkamieskomitealle lokakuun lopussa Helsingissä. Keskeistä on luonnon ja sen tuottamien palvelujen taloudellinen arvo ja merkitys yhteiskuntien ja talouden hyvinvoinnille ja tämän näkökulman saaminen mukaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Ajankohtainen esimerkki TEEB-kysymyksestä on pölyttäjien tuottamien palvelujen taloudellisen merkityksen arviointi ja tiedon huomioon ottaminen päätöksenteossa, esim. maatalouden toimissa ml. torjunta-aineet. TEEB Nordic-hanke on saanut hyvin myönteisen vastaanoton. Vastaisuudessa tullaan tarkentamaan tietopohjaa, kartoittamaan synergioita ja yhteistyön alueita ja tarkastelemaan uusia teemoja ja luontopalveluja.

Muu pohjoismainen ympäristöyhteistyö

Pohjoismainen ympäristömerkki eli joutsenmerkki on kansainvälisissä arvioissa nostettu parhaimpien ja luotettavimpien merkkien joukkoon. Merkintäkriteereitä kehitetään jatkuvasti yhteistyössä viranomaisten, kuluttajajärjestöjen ja teollisuuden kesken. Uusien kohteiden/teemojen lisäämisestä käydään keskustelua ja joutsenmerkin organisoinnista on menossa kehittämistyö.

Vuoden 2012 Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinnon (350 000 DKK) teema oli biodiversiteetti. Palkinto myönnettiin syyskuussa suomalaiselle Olli Manniselle, joka on tehnyt urauurtavaa metsiensuojelutyötä Pohjolan metsien puolesta sekä rakentanut ympäristöalan ruohonjuuritason verkostoja Pohjoismaiden välille. Keinoja Pohjoismaiden neuvoston ympäristöpalkinnon näkyvyyden lisäämiseksi on selvitetty. Selvitystyö liittyy osaksi kaikkia PN-palkintoja koskevaan selvitystyöhön.

Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO toimii aktiivisesti. Investointitoiminnan kohdemaat ovat Luoteis-Venäjä, Ukraina, Valko-Venäjä sekä osin Baltian maat. NEFCO hallinnoi useita Pohjoismaiden ja laajemminkin EU:n ja Itämeren alueen maiden rahoittamia rahastoja. Suomen yhteistyö NEFCO:n kanssa Barents Hot Spot -työssä on ollut aktiivista Suomen toimiessa Barentsin neuvoston ympäristöryhmän puheenjohtajana 2012–2013. Suomi on tässä roolissaan myös edistänyt yhteistoimintaa Barentsin neuvoston ja PMN:n välillä.

Pohjoismainen alueidenkäytön virkamieskokous (Nordiskt Planmöte) pidettiin Malmössä elokuussa. Kokouksen pääasiallinen aihe oli ”Innovatiiviset kaupungit”. Lisäksi käsiteltiin pohjoismaista alueidenkäytön yhteistyön ohjelmaa. Siinä painottuvat ilmasto/kaupunkikehitys sekä merialueiden suunnittelukysymykset. Vuonna 2012 Suomi veti yhdessä Islannin ja Ruotsin kanssa hanketta, jossa valmisteltiin merialuesuunnittelun osalta em. toimenpideohjelmaa.

Vuosittainen pohjoismainen rakennusviranomaisten tapaaminen (Nordiska Byggmyndigheternas möte, NBM) 2012 pidettiin syyskuussa Turussa. Suomen järjestämän tapaamisen ohjelmaan kuului katsaus ajankohtaisiin rakentamista koskeviin asioihin maittain. Lisäksi käsiteltiin yhteisesti erityiskysymyksiä, kuten rakennusten energiatehokkuutta, rakennustuoteasetusta ja rakennusten CE-merkintää sekä rakennusten terveellisyyteen liittyviä asioita.

Pohjoismainen vesivahinkoryhmä (Nordiska Vattenskadegruppen) kokoontui huhtikuussa Oslolla ja lokakuussa Reykjavikissa. Suomea edustaa työssä YM:n rakennetun ympäristön osasto. Ryhmän ensisijaisena tarkoituksena on vaikuttaa vesivahinkojen vähentämiseen rakennuksissa. Tähän pyritään mm. vaihtamalla tietoa ja kokemuksia vesivahingoista ja niiden välttämisestä, verkostoitumalla, sekä järjestämällä kahden vuoden välein ”vattenskade” seminaari. Ryhmän jäsenet ovat viranomaisia sekä tutkimuslaitosten, alan järjestöjen ja vakuutusyhtiöiden edustajia.

Ministerineuvoston globalisaatiotyöhön liittyen on osallistuttu Nordic Built hankkeeseen (työ- ja elinkeinoministeriöllä päävastuu). Rakentamisen rajaesteistä on myös yhteistyötä.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeino-, energia- ja alueministerikokous pidettiin lokakuussa 2012 Norjassa. Elinkeinoministerien kokouspaikkakunta oli Trondheim kun taas alueministerien ja energiaministerien kokouspaikkakunta oli Hell.

Elinkeino-osuudessa puheenjohtajamaa korosti projektimaisen työskentelyn merkitystä. Jokaisella maalla on vetovastuu yhdestä keskeisestä hankkeesta. Kokouksessa esiteltiin Nordic Innovationissa laadittu selvitys pohjoismaisista kaupan esteistä. Pj-maa totesi myös, että vaikka Euroopan unionin puitteissa on tehty paljon työtä kaupan esteiden purkamiseksi, myös pohjoismaisella tasolla riittää tehtävää muuan muassa toimivien työmarkkinoiden edistämiseksi. Kokouksessa hyväksyttiin luovien alojen hankkeen jatko (KreaNord), vietiin eteenpäin kaivosalan NordMin-hanketta, kuultiin esitys Nordic Built-hankkeen etenemisestä ja keskusteltiin ”Nordisk Innovationsforumin” järjestämiseen liittyen innovatiivisten julkisten hankintojen roolista.

Alueosuudessa ministerit hyväksyivät aluesektorin uuden yhteistyöohjelman vuosille 2013–2016 (ks. jäljempänä). Asiasta käydyssä keskustelussa ministerit antoivat vahvan tukensa rajaseutuyhteistyön tukemiselle pohjoismaisin varoin. Ministerit keskustelivat myös erikseen kahdesta uuteen yhteistyöohjelmaan sisältyvästä keskeisestä teemasta, demografisesta kehityksestä ja vihreästä kasvusta.

Energiaosuudessa ministerit olivat yksimielisiä siitä, että pohjoismaisia sähkömarkkinoita tulee kehittää edelleen ja että yhteispohjoismaisiin loppukäyttäjämarkkinoihin tulee panostaa täysillä. Energiaministerit totesivat sekä maiden omien kansallisten panostusten että maiden välisen yhteistyön johtavan siihen, että Pohjoismaat ovat uusiutuvan energian käytössä Euroopan kärjessä vuoteen 2020 mennessä ja siitä eteenpäin. Ministerit päättivät tehdä energiatuotteiden markkinavalvonnan yhteistyöstä pysyvämpää seuraavan kolmen vuoden ajan. Ministerit korostivat, että Pohjoismaiden on tärkeää panostaa energiantutkimukseen vastaisuudessaakin ja päättivät, että Pohjoismaisen energiantutkimuksen (NEF) toiminta arvioidaan.

5

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Norjan puheenjohtajakaudella keskusteluja käytiin erityisesti budjettikysymyksistä. Päätetty kokonaiskehysten leikkaus (5 % 2014 + enintään 5 % 2015–2016) tarkoittaa hankkeiden kriittistä arviointia ja priorisointia. Päähuomio oli kuitenkin kolmivuotisen elinkeino- ja innovaatiopoliittisen yhteistyöohjelman (2011–2013) tehokassa toimeenpanossa. Ohjelma vahvistettiin elinkeinoministerien päätöksellä lokakuussa 2010 ja sen tavoitteena on ollut vahvistaa Pohjolan globaalia asemaa johtavana alueena vihreän kasvun ja hyvinvoinnin innovoinnissa.

Ministerineuvoston päätöksen mukaisesti vetovastuu elinkeino- ja innovaatiopoliittisen yhteistyöohjelman kuudesta lippulaivahankkeesta jaettiin Pohjoismaiden kesken. Suomen vastuulla on ollut yrittäjyyspoliittinen lippulaivahanke, jonka tuloksia esiteltiin Katajanokalla syyskuussa järjestetyssä seminaarissa. Joulukuussa julkaistiin ministerineuvoston selvitys pohjoismaisesta kasvuyrityspolitiikasta maittain ja toimenpiteiden tuloksellisuudesta.

Myös muiden Pohjoismaiden vastuulla olevat lippulaivahankkeet etenivät suunnitelman mukaisesti. Innovaatiofoorumia, ympäristöystävällistä rakentamista ja CSR-strategiaa koskevissa hankkeissa järjestettiin seminaareja ja johtoryhmäkokouksia. Ympäristöosaamisen yhteismarkkinointia ja julkisten hankintojen innovaatioita koskevien lippulaivahankkeiden organisoinnissa edettiin verkkaisemmin. Uuden innovaatio- ja yrityspoliittisen ohjelman (2014–2016) valmistelu käynnistyi virkamiestyöryhmän kokouksessa Kööpenhaminassa joulukuussa.

Yhteistyöohjelman lippulaivahankkeiden seurannan lisäksi käsiteltiin virkamieskomiteassa luovien alojen edistämishjelmaa KreaNordia, kaivosalan NordMin-ohjelmia sekä NordicBuilt-hanketta. Erityisesti KreaNordin osalta nousi keskusteluissa esiin tarve edistää pohjoismaisen kulttuurialan markkinan toimivuutta.

⁵ Pohjola tähtää uusiutuvan energian osaamisen johtavaksi alueeksi (kuva Johannes Jansson/norden.org).

Energiapolitiikka

Vuonna 2012 sähkömarkkinoiden kehittämistyö jatkui vuonna 2008 hyväksytyin toimintasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma korostaa pohjoismaisten verkkoinvestointien ja -suunnitelmien tärkeyttä ja uusiutuvan energian integroimista pohjoismaiseen sähköjärjestelmään. Kehittämistyö yhteisten sähkön vähittäismarkkinoiden toteuttamiseksi vuoteen 2015 mennessä jatkui. Raportti Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden vahvistamiseksi talvella 2009/2010 koettujen ns. hintapiikkien välttämiseksi valmistui. Lisäksi käynnistettiin työ, jossa tarkastellaan yhteisiä haasteita ja aloitteita, joilla voidaan, varsinkin kuluttajanäkökulmasta, parantaa yhteistyötä sähköhuollon turvaamisessa ja toimivien sähkömarkkinoiden takaamisessa.

Uusiutuvan energian yhteistyössä selvitettiin mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä pohjoismaisesta näkökulmasta EU:n uusiutuvan energian direktiivin toteuttamisessa ml. direktiivin joustavat yhteistyömekanismit. Uusiutuvan energian joustavaa integroimista pohjoismaisiin energiajärjestelmiin tarkasteltiin päätöksenteon, suunnittelun ja instrumenttien kannalta. Tuulivoiman osalta tarkasteltiin myös paikallisen suunnittelun yhtenäistämistä. Maiden välisiä eroja uusiutuvan energian alkuperätakuiden ja -merkintöjen soveltamisessa kartoitettiin. Tulosten mukaan jäännösjakauman (residualmix) laskenta ei ole yhdenmukaista Pohjoismaissa. Esillä oli myös uusiutuviin energialähteiden käytön lisääminen liikenteessä.

EU:n energiatehokkuusdirektiiviin liittyen energiatehokkuuden edistämisen työkaluja analysoitiin pohjoismaittain. Lisäksi arvioitiin yhteisen energiatehokkuustavoitteen etuja ja haittoja. Selvitettiin myös pohjoismaista yhteistyötä EU:n energiatehokkuusdirektiivin toteuttamisessa. Tuotteiden energiatehokkuusvaatimusten valvonnassa Pohjoismaiden valvontaviranomaisten välillä käytävä tiedonvaihto ja keskustelu on tärkeä yhteistyön muoto, koska EU:n Ecodesign- ja energiamerkintädirektiivien nojalla annetaan jatkuvasti vaatimuksia uusille tuoteryhmille.

Kertomusvuonna käynnistettiin vuosien 2014—2017 Energiapolitiikan toimintaohjelman valmistelu.

Aluepolitiikka

Kertomusvuotta leimasi sektorin uuden yhteistyöohjelman 2013–2016 valmistelu ja hyväksyminen. Vuoden alussa alkaneen laajapohjaisen ja perusteellisen valmistelun päätteeksi alueministerit hyväksyivät ohjelman lokakuussa. Uuden ohjelman temaattisia painopisteitä ovat hyvinvointikehitys (ml. demografiset muutokset), arktiset alueet ja vihreä kasvu (ml. kestävä kaupunkikehitys). Teemat ovat laajoja ja pitkälti samoja kuin ministerineuvoston toiminnassa yleensä, mutta fokuksessa ovat alueelliset vaikutukset ja mahdollisuudet. Kunkin teeman osalta on esitetty tarkemmat tavoitteet ja keinot sektorin kontribuutiolle. Vuoden lopulla päätettiin asettaa neljä työryhmää tukemaan ohjelman toteuttamista.

Muita Norjan puheenjohtajuuden prioriteetteja olivat demografiahanke, rajaseututilasto ja Länsipohjolarahasto. Edellisenä vuonna käynnistetyn demografiahankkeen rahoitusta lisättiin ja toteutettiin ensimmäinen siihen liittyvä projektihaku. Viime vuosina kehitetyn rajaseututilastokannan (StatNord) jatkorahoitukseen etsittiin ratkaisua sitä pohtineen työryhmän ehdotusten pohjalta. Edelleen on epäselvää, missä määrin maiden tilastoviranomaiset ovat valmiit panostamaan tähän. Vuoden aikana valmisteltiin Länsipohjolarahaston arviointia, joka toteutetaan v. 2013.

Vuotuinen rajaseutufoorumi järjestettiin elokuussa Rovaniemellä. Onnistuneen tilaisuuden teemoja olivat aluepolitiikan uusi yhteistyöohjelma ja rajaseutuyhteistyön rooli EU:n tulevassa koheesiopolitiikassa. Jälkimmäisestä teemasta alusti komission edustaja. Pohjoismaista rajaseutuyhteistyötä esiteltiin myös EU:n vuosittaisessa Open Days -tilaisuudessa Brysselissä.

Pohjoismaiden koheesiopolitiikka-asiantuntijoista koostuva ns. EU-verkosto kokoontui useita kertoja. Verkosto keskittyi erityisesti EU:n tulevaa rajaseutuyhteistyötä koskevaan lainsäädäntöön ja ohjelmien valmisteluun.

Nordregio -tutkimuslaitos jatkoi tutkimusohjelmansa toteuttamista, minkä lisäksi se tuki edellisen yhteistyöohjelman (2009–2012) toimeenpanon vauhdittamiseksi asetettujen työryhmien työtä ja järjesti niiden tuloksia esittelevän seminaarin. Se on myös vastannut demografiaohjelman ja PMN:n arktisen ohjelman hallinnosta. Vuoden lopulla hyväksyttiin uusi PMN:n ja Nordregion välinen sopimus kaudelle 2013–2015.

Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

Norjan puheenjohtajakaudella v. 2012 pidettiin kaksi Pohjoismaiden valtiovarainministereiden kokousta, heinäkuussa Oslossa ja lokakuussa valtiosihteeritasolla Kööpenhaminassa.

Taloudellinen tilanne, talouskriisi ja ajankohtaiset EU-kysymykset hallitsivat kokousten agenda. Talouspoliittinen tilanne Pohjoismaissa on yleisesti ottaen ollut muita Euroopan maita parempi, vaikka haasteita riittää. Ministerit korostivat puheenvuoroissaan vastuullisuuden tärkeyttä. Oma talous on pidettävä kunnossa, mutta samalla on vahvistettava kilpailukykyä. Nuorisotyöttömyys, nuorten osuus työkyvyttömyyseläkkeellä olevista ja nuorten syrjäytyminen ovat nousseet monessa maassa ongelmaksi. Työikäisen väestön vähentyminen ja eräiden toimialojen heikentynyt asema ovat luoneet ongelmia ja pysyviä vaikutuksia kasvuun erityisesti Suomessa.

Asuntomarkkinat olivat syksyn kokouksessa erityisen huomion kohteena. Keskustelua käytiin mm. eri maiden kotitalouksien velkaantuneisuudesta, asuntojen hintakehityksestä, verojärjestelmistä sekä vuokra-asuntomarkkinoihin vaikuttavista seikoista. Tarkoituksena on laatia tarkempi analyysi Pohjoismaiden asuntomarkkinoista.

Ministerikokousten yhteydessä käytiin myös teemakeskustelu Nordic Economic Policy Reviewn pohjalta. Kyse on kaksi kertaa vuodessa ilmestyvästä taloudellisesta julkaisusta, jonka sisällön tuottavat akateemisesti ansioituneet tutkijat. Julkaisun koordinaatiota varten on perustettu yhteispohjoismainen ohjausryhmä. Julkaisun tavoitteena on tuottaa ajankohtaista talouspoliittista tutkimusta päätöksentekijöiden tietoon. Kesäkokouksen teemana oli koulutus ja syksyn kokouksessa käsiteltiin terveydenhuollon rahoitusta ja tarjontaa. Julkaisujen teemoista on myös järjestetty laajemmalle yleisölle seminaarilaisuudet, joista viimeisin oli marraskuussa 2012 järjestetty seminaari globalisaatiosta, työmarkkinainstituutioista ja palkkarakenteista.

Yhteispohjoismainen neuvotteluprosessi tietojenvaihtosopimusten aikaansaamiseksi ns. veroparatiisien kanssa on edennyt kohti loppusuoraa kertomusvuoden aikana. Hanke on saanut erittäin myönteistä julkisuutta muun muassa OECD:n piirissä ja sitä voidaan pitää erinomaisena esimerkkinä konkreettisesta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Pohjoismaat ovat yhteisen neuvotteluprosessin myötä vahvistaneet neuvotteluasemaansa. Vuoden loppuun mennessä oli allekirjoitettuna yhteensä 39 tietojenvaihtosopimusta. Neuvotteluprosessi jatkuu vielä muuttaman veroparatiisin kanssa.

Kesän kokouksessa käytiin keskustelua pohjoismaisen työryhmän raportista, jonka tehtävänä oli arvioida pankkien kansainvälistä sääntelyuudistusta (Basel III CRD IV) ja siihen liittyviä pohjoismaisia yhteistyötarpeita. Ministerit pitivät pohjoismaista yhteistyötä tärkeänä. Kansallisen ja EU-lainsäädännön puitteissa tulisi tutkia mahdollisuuksia yhteisen pohjoismaisen näkemyksen saavuttamiseksi tulevista EU-tason likviditeettivaatimuksista. Kansallisesti asetettujen lisäpääomavaatimusten vastavuoroinen tunnustaminen sekä yhteneväisten kriteerien luominen pankkien käyttämien pääomavaatimusten laskennassa olisi myös kannatettavaa. Pohjoismaiset valvontaviranomaiset esittivät puolestaan näkemyksiään syksyn kokouksessa ja totesivat, että jo nyt tehdään paljon yhteistyötä valvontaviranomaisten välillä sekä kokouksissa että työryhmissä niin pohjoismaisella kuin myös eurooppalaisella tasolla.

Tanska toimi Euroopan unionin puheenjohtajamaana alkuvuonna 2012. Erityisesti kriisi- ja vakauskysymykset olivat vahvasti esillä. Kestävän kasvuagendan edistäminen on edellyttänyt yhtäaikaaisesti tiukasta budjettikurista kiinnipitämistä, kilpailukykyä edistävien rakenteellisten uudistusten vauhdittamista sekä myös muita kasvua tukevia toimenpiteitä. Nämä samat aiheet olivat myös vahvasti esillä Pohjoismaiden valtiovarainministeriöiden kokouksissa. Ajankohtaisista EU-aiheista keskustelun kohteeksi nousi komission toukokuussa 2012 esittämä ajatus pankkiunionista, joka yhtäältä palauttaisi luottamuksen pankkeihin ja euroon sekä edistäisi EU:n taloudellista ja finanssipoliittista yhdentymistä pidemmällä aikavälillä ja toisaalta katkaisisi pankkien ja valtioiden välisen keskinäisen riippuvuuden. Pankkiunioni käsittäisi ensi vaiheessa EU:n yhteisen pankkivalvonnan ja myöhemmässä vaiheessa yhteisen kriisinhallintaviranomaisen ja yhteisen talletussuojan. Keskitetty ja nykyistä yhtenäisempi ja tehokkaampi pankkivalvonta loisi edellytykset vakaammalle finanssisektorille ja talous- ja rahaliiton edelleen kehittämiseksi. Hanke on haasteellinen ja siinä on monta lisäselvitystä vaativaa asiakohtaa. Näitä ovat mm. euron ulkopuolella olevien maiden insentiivi osallistua yhteiseen pankkivalvontaan, kansallisten valvojien ja EKP:n välinen toimivalta, EKP:n rahapolitiikan ja valvontatehtävien erottaminen toisistaan, EKP:n päätöksentekoon liittyvät ongelmat (neuvosto/perustettava valvontaneuvosto) sekä mahdolliset seuraamukset EU:n sisämarkkinoille, mikäli yhteinen valvonta rajoittuisi ainoastaan euroalueeseen.

Myös rajaesteasioista keskusteltiin. Kesän ministerikokoukseen oli kutsuttu rajaestefoorumin edustaja Ole Stavad, joka kiinnitti ministeriöiden huomiota ongelmiin jotka haittaavat liikkuvuutta Pohjoismaiden rajojen yli. Monet koetuista ongelmista liittyvät tavalla tai toisella verotukseen. Esimerkkinä hän mainitsi eläkkeiden verotuksen muutettaessa maasta toiseen. Ministerit päättivät teettää selvityksen pohjoismaisen verosopimuksen hyvitys- ja vapautusmenetelmän eduista ja haitoista.

Poikkihallinnollinen ympäristö- ja talousryhmä sekä suhdanneryhmä jatkoivat kertomusvuoden aikana työskentelyään. Suhdanneryhmän raportti valmistui syksyllä.

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto kokoontui kerran vuoden aikana. Perinteinen kesäkokous järjestettiin Trondheimissa kesäkuussa. Asialistalla olivat mm. uudistettu kehysohjelma vuosille 2013—2017, uusi prioriteettibudjetti, vihreä kasvu, paremman ravitsemuksen ja liikunnan toimitaohjelma, Nidaros-julkilausuma ja ruokaturva. Ennen ministerikokousta käytiin poliittinen dialogi maailman ruokaturvatilanteesta, jossa alustajana oli juuri Rio 20+-kokouksesta palannut YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n varapääsihteeri Ann Tutweiler. Lähes kaikki Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden ministerit osallistuivat.

EK-FJLS (eksekutiivi): Toimeenpaneva virkamieskomitea

Toimeenpanevan virkamieskomitean tärkeimmät työt 2012 liittyivät FJLS-hallinnonalan vuosien 2013—2017 kehysohjelman valmisteluun sekä kesän ministerikokouksessa hyväksytyyn Nidaros-julkilausuman valmisteluun. Molemmat asiakirjat laajentavat pohjoismaista virkamiesyhteistyötä kohti aikamme suuria poliittisia haasteita: vihreä kasvu, hyvinvoinnin säilyttäminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä kilpailukyyn lisääminen. Budjetiasioissa komitea panosti uuden prioriteettibudjetin käyttöönoton ymmärtämiseen samalla kun loppuvuonna keskusteltiin toistuvasti ministerineuvoston lähivuosien budjettivähennysvaatimuksista.

Maataloussektori

Pohjoismaisen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitean (NKJ) päätavoitteena on edistää pohjoismaista tietotaitopohjaista maatalous- ja elintarvikesektoria. NKJ tukee sektorin pohjoismaista tutkimusyhteistyötä ja

pyrkii vaikuttamaan sektorin politiikkakeskusteluun kansallisella, pohjoismaisella ja eurooppalaisella tasolla. NKJ:n puheenjohtajuus on ollut Tanskalla ja sihteeristö on sijoitettu Norjaan NordForskin yhteyteen. Vuoden 2012 aikana uudistettiin kotisivut ja ne ovat nyt osoitteessa <http://nkj.nordforsk.org/no>.

NKJ kehitti uuden strategiansa pohjalta aloitteen "The Nordic Bioeconomy Initiative 2013—2018", jonka alustava versio (Det nordiska initiative till biobaserat samhälle) esiteltiin ministereille kesäkuussa Trondheimissa. Aloitteen tavoitteena on vahvistaa ja luoda edellytyksiä pohjoismaiselle tutkimusyhteistyölle ja politiikalle alku- tuotannon ja ruokasektorin välillä sekä auttaa yhteiskuntaa kehittämään biotalouden alalla.

Uusi Pohjoismainen Ruoka

"Ny nordisk mat" eli Uusi pohjoismainen ruoka II -ohjelma (UPR II) on Pohjoismaisen ministerineuvoston alainen ohjelma vuosille 2011—2014. Ohjelma on viestintäohjelma, jonka tavoitteena on välittää informaatiota ja lisätä tietoisuutta pohjoismaisesta ruoasta ja raaka-aineista. Ohjelma lujittaa yhteispohjoismaista ruokakulttuuria ja käyttää lähtökohtanaan alueemme ominaispiirteitä: puhtautta, yksinkertaisuutta, turvallisuutta ja eettisyyttä.

UPR II-ohjelman arvopohjana on Uusi pohjoismainen keittiö -julistus. Ohjelmaa johtaa ohjausryhmä, jonka puheenjohtaja on Ahvenanmaalta. Ohjausryhmälle asiat valmistelee työryhmä.

6

Kertomusvuonna jatkettiin ohjelman alkuvaiheessa valittujen projektien toteuttamista. Vuonna 2012 valmistuivat muun muassa Nordic Food Diplomacy -projektin ohjeistukset resepteineen lähetystöjen, valtion ja muiden julkisten toimijoiden käyttöön pohjoismaisten raaka-aineiden huomioonottamisesta ja käytöstä edustustilaisuuksissa. UPR II järjesti lukuisia tilaisuuksia ja seminaareja ympäri Pohjolaa ja osallistui myös Cannesin elokuvajuhlille ja maailman suurimpaan pelialan tapahtumaan San Franciscossa sekä järjesti UPR-tapahtuman Japanissa ja Nordic Food Days ja Nordic Food in DC Schools -tapahtumat Washingtonissa. Kaikki tilaisuudet olivat menestyksiä niin yleisömääriltään kuin mediajulkisuudella mitattuna. Suomessa UPR II (Mat & kreativa näringar -projekti) järjesti työpajan ruoan ja elämysteollisuuden yhteistyöstä Helsingissä ja tiedotus- ja keskustelutilaisuuden pohjoismaisen lounaan merkeissä Kluuvin ostoskeskuksessa, jossa oli myös Maalaisten markkina -toritapahtuma. Pohjoismainen TING-kulttuurifestivaali avattiin Helsingin Kirjamessuilla näyttävästi pohjoismaisella ruokapöydällä ja seminaarilla. Tilaisuuden avasi Pohjoismaiden neuvoston presidentti, kansanedustaja Sasi.

NordGen

Pohjoismaisen geenivarakeskus NordGenin toiminta on vakiintunut vuoden 2011 talousvaikeuksien jälkeen. NordGen on pyrkinyt keskittymään sille kuuluvien ydintehtävien hoitamiseen. Toiminnot ja henkilöstön määrä on pyritty tarkoin sovittamaan käytettävissä olevaan budjettiin. NordGenin johtokunnan uudeksi puheenjohtajaksi valittiin islantilainen Aslaug Helgadóttir, joka jatkaa puheenjohtajana vuoden 2014 loppuun asti.

⁶ Pohjoismaista makujen maailmaa (kuva Seppo Samuli)

NordGenin ympäristöyhteistyöryhmä päätettiin lakkauttaa. Yhteistyötä ympäristöpuolen kanssa tullaan jatkaamaan siten, että kunakin vuonna aiemmin yhteistyöryhmän käyttöön osoitetut varat osoitetaan yksittäisiin yhteistyöhankkeisiin.

Lannoiteyhteistyö

Vuoden aikana nimettiin pohjoismainen yhteistyöryhmä lannoiteasioissa. Työryhmän tarkoitus on lähinnä koordinoida Pohjoismaiden kantoja lannoiteasioissa niin että Pohjoismaiden yhteiset näkemykset huomioidaan EU:n lannoitesäädännön kokonaisuudistuksessa.

Kalastussektori

Kalatalouden virkamieskomitea (EK-Fisk) kokoontui Norjan puheenjohtajakaudella kaksi kertaa, touko- ja marraskuussa. Norjan painopiste kalastusasioissa oli kalastaloussektorin poliittisesti tärkeissä asioissa kuten vesiviljelyssä, kalavarojen kestävässä hyödyntämisessä, vihreässä kasvussa sekä ajankohtaisissa asioissa kuten keskusteluissa makrillitilanteesta. EK-Fisk päätti myös projektirahoituksesta käyttäen apunaan tutkijoista koostuvaa työryhmää (AG-Fisk). Lisäksi EK-Fisk aloitti kalatalousyhteistyötä koskevan toimintaohjelman valmistelun.

EK-Fisk piti yhteyksiä tärkeisiin kansainvälisiin järjestöihin kuten Maailmanpankkiin, Kansainväliseen merentutkimusneuvostoon (ICES), Koillis-Atlantin kalastuskomissioon (NEAFC), YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestöön (FAO), EU:n komissioon ja OECD:hen järjestämällä "nordistmöten", joissa näiden järjestöjen pohjoismaiset työntekijät kertoivat ajankohtaisista asioista.

Norja järjesti puheenjohtajakaudellaan lukuisia eri konferensseja ja tilaisuuksia kalataloudesta ja sen tulevaisuudesta.

Elintarvikesektori

Pohjoismainen virkamiesyhteistyö jatkui virkamieskomiteoiden lisäksi aktiivisesti kolmessa vakiintuneessa työryhmässä: NKMT (närning, matkultur och toxikologi), NMF (Livsmedelsförvaltning och konsumentinformation) ja NMDD (mikrobiologi och djurhälsa/djurvälfärd).

NKMT:n johdolla jatkettiin uusien pohjoismaisten ravitsemussuosittelujen laatimista ja työ viedään loppuun vuonna 2013. NMF järjesti pohjoismaisen elintarvikevalvontakonferenssin helmikuussa Naantalissa. Konferenssin teemana oli "EU:n hygieniapaketti ja joustavuus". NMF:n allergeenikampanja päättyi syksyllä 2012. Raportti on käännetty englanniksi ja se esitellään Euroopan komissiolle. Perinteinen lakimieskonferenssi järjestettiin marraskuussa Uppsalassa. Konferenssin teemana oli "Nordisk nationell tillämpning av EU-rätt – historisk kvarleva eller framtidens melodi?" NMF:n Supervision-seminaari järjestettiin syksyllä Malmössä. NMDD:n tärkeimpiin tehtäviin kuuluu tiedottaa pohjoismaisista tapahtumista, jotka koskevat eläintauteja, eläinten hyvinvointia ja mikrobiologiaa. Ryhmä jakaa myös varoja pohjoismaisille yhteishankkeille NMDD-alalta, kuten eläintautipuolen valmiusharjoituksia järjestävälle "Nordic-Baltic contingency group"-ryhmälle.

Metsäsektori

Metsäsektorilla toimintaa ohjasi edelleen Pohjoismaiden metsäministereiden vuonna 2008 antama Selfossin julkilausuma. Julkilausumassa painotetaan metsien roolia ilmastonmuutoksen torjunnassa ja bioenergian lähteenä sekä myös vesiensuojelussa. Tulevaa toimintaa linjattiin käsiteltäessä puiteohjelmaa vuosille 2013–2016. Puiteohjelmassa korostuvat kilpailukykyinen tuotanto ja vihreän kasvun mahdollisuudet. Samoin hallinnonalan ministereiden kesäkokouksessaan antama Nidarosin julkilausuma kertoo vihreän kasvun mahdollisuuksista myös metsäsektorilla. Metsävirkamieskomitean toinen kokous järjestettiin Huippuvuorilla, jossa päästiin tutus-

tumaan myös kuuluisaan, vuonna 2008 avattuun siemenholviin. Vuonna 2012 juhlittiin yhteispohjoismaisen metsäntutkimuksen (SNS) 40-vuotista taivalta.

Sosiaali- ja terveyspolitiikka

Norjan puheenjohtajuuskauden pääteemana oli kestävän hyvinvointivaltion kehittäminen pohjoismaisesta näkökulmasta. Teemaa edistettiin tarkastelemalla hyvinvointiyhteiskunnan toimintatapoja ja pohtimalla, miten julkinen sektori voi suoriutua tehtävistään entistä tehokkaammin. Sosiaali- ja terveyspoliittinen ministerineuvosto (MR-S) keskittyi työssään potilasturvallisuuteen, innovaation ja hyvinvointiteknologian edistämiseen (eTerveys, kliiniset monikeskustutkimukset), universaaliin designiin/esteettömyyteen ja vammaispalveluihin sekä terveys- ja hoiva-alojen henkilökunnan rekrytointiin.

7

Lisäksi sektori työskenteli uudistamisprosessien parissa, jotka liittyvät pohjoismaisen vammaisyhteistyön uudelleen organisointiin ja pohjoismaisen kansanterveyskorkeakoulun NHV:n roolin ja tehtävien muuttamiseen.

Vuotuinen pohjoismaisten sosiaali- ja terveysministerien kokous järjestettiin kesäkuussa 2012 Norjan Bergenissä. Kokouksen teemakeskustelussa kestävästä hyvinvoinnista ja terveydestä nousi esille yhteistyön merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä, mielenterveysongelmat sekä hyvinvointivaltioita kohtaavat muutokset

ja näiden tuomat tarpeet uudistukseen ja uusiin ratkaisuihin sosiaalisen turvan ylläpitämiseksi. Lisäksi ministerikokouksen agendalla oli terveysvalmiusyhteistyö, sektorin hanke-ehdotus ministerineuvoston uuteen prioriteetitbudjettiin, MR-S:n uusi strategia sekä sektorin hankerahoituksen uusi priorisoitu teema. Ministerit päättivät, että syrjäytymisvaarassa olevien nuorten sisällyttäminen koulutukseen ja työmarkkinoille muodostaa sektorin pääteeman vuosille 2013—2015. Teemaa käsittelevälle hankkeelle myönnetään 7,5 miljoonaa DKK.

Ministerikokouksen yhteydessä jaettiin vuoden 2012 pohjoismainen kansanterveyspalkinto islantilaiselle pääepidemiologi Haraldur Briemille tutkimuksestaan tarttuvien tautien ja antibioottiresistenssin torjumiseksi.

Ministerit allekirjoittavat myös uuden pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen. Sopimuksessa täydennetään EU-säännöstöä niin että ne koskevat kaikkia Pohjoismaita ja kaikkia siellä asuvia henkilöryhmiä, eli myös Pohjoismaissa liikkuvia kolmansien maiden kansalaisia ja alueellisesti Färsaaria ja Grönlantia. Sopimuksen arvioidaan tulevan voimaan keväällä 2013 kun kaikki Pohjoismaat ovat sen hyväksyneet. Kokouksessa keskusteltiin myös rajaesteistä. Ministerit antoivat Solstrandin julkilausuman jossa todetaan, että pohjoismaisella tasolla tarvitaan yhteisiä määritelmiä rajaesteistä. Ministerit sitoutuivat jatkotyöhön ja vuoden 2013 puheenjohtajamaata Ruot-

⁷ Sosiaali- ja terveysministerit Solstrandissa Bergenissä (kuva Helse- og omsorgsdepartementet, Norge/norden.org).

sia pyydettiin laatimaan tilanneraportti jatkoseurannasta esiteltäväksi sosiaali- ja terveysministerien kokouksessa 2013.

Sektorilla käsiteltiin rajaesteitä muutoinkin aktiivisesti. Keväällä 2012 valmistui sosiaali- ja terveystieteiden (ÄK-S) ja työelämän virkamieskomiteoiden (ÄK-A) alaisuudessa toimineen rajaesteasiatuntijaryhmän laatima loppuraportti olemassa olevista rajaesteistä sekä ratkaisuehdotuksista. Virkamieskomiteat aloittivat loppuraportin käsittelemisen ja ÄK-S työsti jatkosuunnitelman loppuraportin identifioimien oman sektorinsa rajaesteiden ratkaisemiseksi. Työtä jatketaan vuonna 2013.

Yhteistyötä tehtiin lisäksi mm. pohjoismaisessa huumefoorumissa, alkoholipoliittisessa virkamiesryhmässä, pohjoismaisessa sosiaalitaloustieteiden komiteassa Nosokossa, pohjoismaisessa lääkintätaloustieteiden komiteassa Nomeskossa, terveysvalmiusyhteistyön Svalbard -ryhmässä sekä MR-S:n alaisissa laitoksissa. Esimerkiksi Pohjoismainen hyvinvointikeskus NVC saattoi päätökseen hankkeen "Tidiga insatser för sårbara familjer och barn" (ks. tarkemmin osoitteesta <http://www.nordicwelfare.org/Projekt/Tidigainsatser/>).

Suomi korosti yhteistyössä yhteistyön vaikuttavuutta kansanvälisillä areenoilla, poliittisia painopisteitä, pohjoismaista lisähyötyä, jatkuvuutta sekä sosiaali- ja terveysteemojen välistä tasapainoa.

Tasa-arvoyhteistyö

Tasa-arvoyhteistyötä ohjaa vuosina 2011—2014 sektorin yhteistyöohjelma "Tasa-arvo luo kestävää yhteiskuntaa". Vuoden 2012 toiminnan painopisteenä oli miesnäkökulma tasa-arvossa. Vuoden aikana järjestettiin useita asiantuntija- ja tutkijaseminaareja sekä muita tapahtumia. Seminaarien teemoja olivat mm. miespolitiikat Pohjolassa, miehet hoiva-ammateissa, muukalaisvihamielisyys ja antifeminismi, saamelaismiehet, lisääntymisteknologioiden tasa-arvovaikutukset, sukupuolten tasa-arvo kestävä kehityksen perustana ja sukupuolinäkökulma aluepolitiikassa. Monet seminaarien aiheista liittyvät uusiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, joiden kohtaamisessa olemme naapurimaidemme kanssa eri tasolla. Yhteistyö ja keskustelu ovat lisänneet tietoa ja ymmärrystä Pohjoismaiden välillä ja tukenut kansallisten politiikkatoimien kehittämistä.

Ministerikokouksen päteema oli ministerineuvoston monimuotoisuuspolitiikka ja erityisesti sen yhtymäkohdat tasa-arvoyhteistyöhön. Ministerit päättivät selvittää tarkemmin miten monimuotoisuuspolitiikkaa nykyisin käsitellään ministerineuvostossa ja Pohjolassa ja millaisia seurauksia MR-JÄM:n ehdotetulla mandaatin laajentamisella olisi. Selvityksen perusteella päätetään myöhemmin, miten laajentamisasiassa edetään.

Touko-kesäkuun vaihteessa järjestettiin konferenssi "Maskuliniteter i bevegelse – menn, likestilling og livskvalitet"

Pohjoismaisena tasa-arvoyhteistyönä järjestettiin maaliskuun alussa YK:n Naisten asema -komitean (CSW) istunnon yhteydessä istunnon teemaan liittyen kaksi oheistapahtumaa ja perinteinen epämuodollinen ministeripäivällinen. Asiantuntijaseminaarin aiheena oli aluepolitiikan tasa-arvonäkökulmat Pohjoismaissa. Ministerit keskustelivat puolestaan miehistä tasa-arvopolitiikassa. Pohjoismaiden tasa-arvopolitiikoille ja ministerineuvostolle toi arvostusta ja näkyvyyttä se, että UN Women -järjestön pääsihteeri Michelle Bachelet osallistui ministeritapahtumaan.

Tasa-arvo- ja sosiaalisektorin yhteistyönä järjestettiin kesäkuussa YK:n kestävä kehityksen konferenssin (Rio +20, Rio de Janeiro) yhteydessä oheistapahtuma, jossa tuotiin esille pohjoismaisia hyvinvointivaltion ratkaisuja

ja sukupuolinäkökulman merkitystä osana kestävästä kehityksestä. Suomen edustajana tapahtumaan osallistui YK:n kestävästä kehityksestä paneelin toinen puheenjohtaja, presidentti Halonen.

Pohjoismaisen tasa-arvotiedon keskuksen (NIKK, Nordisk Information för Kunskap om Kön) sijaintiorganisaatiosta päätettiin tarjouskilpailun jälkeen kirjallisella menettelyllä 11.6.2012. Organisaatioksi valittiin "Nationella sekretariatet för Genusforskning", joka toimii Göteborgin yliopistossa. Toiminta uudessa NIKK:ssa on käynnistynyt syksyn 2012 aikana.

Tasa-arvovirkamieskomitea kokoontui neljä kertaa ja NB8-virkamieskokous järjestettiin toukokuussa Vilnassa. NB8 -kokouksen yhteydessä järjestettiin median tasa-arvonäkökulmia käsittelevä pyöreän pöydän keskustelu.

Työelämää koskeva yhteistyö

Työelämän ministerineuvoston (MR-A) sekä MR-A:n ja työmarkkinaosapuolten kokous pidettiin syyskuussa Huippuvuorilla. MR-A:n ja työmarkkinaosapuolten kokouksessa käsiteltiin kolmea teemaa: "Pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden haasteet eurooppalaisessa perspektiivissä – Euroopan työvoiman liikkuvuuden haasteet ja mahdollisuudet", "Nuorisotyöttömyys ja toimenpiteet sen vähentämiseksi" sekä "Osa-aikatyön ja sairauspoissaolojen merkitys naisten työelämään osallistumiselle". Hyvinvointivaltioiden haasteiden osalta todettiin maahanmuuttajien työllisyysasteen nostamisen tärkeys ja kielitaidon merkitys kotoutumisessa, päätettiin vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä EU:n lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin täytäntöönpanon parantamista koskevan direktiiviesityksen osalta, selvittää lähetettyjen työntekijöiden määriä Pohjoismaissa sekä seurata mahdollisen Etelä-Euroopasta lisääntyvän maahanmuuton seurauksia. MR-A kehotti työelämän virkamieskomiteaa (ÄK-A) kartoittamaan yhdessä pohjoismaisten työnantajajärjestöjen kanssa parhaita käytäntöjä siitä, miten yritykset edistävät vailla koulutusta ja työtä olevien nuorten pääsyä työmarkkinoille. Selvityksessä on tarkoitus esittää hyviä käytännön esimerkkejä sekä yritysten tekemistä aloitteista että julkisten kannusteiden vaikutuksista. MR-A päätti myös jatkaa tiedon- ja kokemuksenvaihtoa vahvistaakseen miesten ja naisten tasa-arvoa työmarkkinoilla. Johtopäätösten konkretisointi annettiin ÄK-A:n tehtäväksi.

Varsinaisessa MR-A-kokouksessa käsiteltiin pohjoismaisia työ- ja sosiaalialojen rajaesteitä keväällä 2012 valmistuneen rajaesteasiointijaryhmän raportin pohjalta. MR-A ilmaisi halunsa ratkaista ne konkreettiset rajaesteet, joille on mahdollisuus tehdä jotain ja antoi työelämän virkamieskomitealle (ÄK-A) tehtäväksi jatkokäytön niiden rajaesteiden kohdalla, joita maat olivat halukkaita ratkaisemaan. Lisäksi kokouksessa käsiteltiin komission ehdotusta lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin paremmasta toimeenpanosta, Monti II -asetusta sekä kansainvälisen työjärjestö ILO:n sopimusta kotitaloustyötä tekevistä työntekijöistä.

MR-A hyväksyi elokuussa työelämäsektorin yhteistyöohjelman jaksolle 2013–2016. Ohjelmassa, joka esiteltiin ministerineuvoston esityksenä Pohjoismaiden neuvoston istunnossa syksyllä, kiinnitetään huomiota niihin haasteisiin, joita globalisaatio ja demografinen kehitys aiheuttavat pohjoismaisille työmarkkinoille.

Työelämän virkamieskomitea (ÄK-A) päätti ottaa rajaestekysymykset kokouksensa pysyväksi asiakohdaksi. Kesän 2012 aikana maissa järjestettiin lausuntokierros pohjoismaisen rajaesteasiointijaryhmän loppuraportista ja pohjan ÄK-A:n seurannalle muodostavat ne esteet, joita maat lausuntokierroksen perusteella ovat ilmoittaneet olevansa valmiita selvittämään tarkemmin. ÄK-A aloitti keskustelun työmuotojensa kehittämisestä ja sopi aluksi, että pidemmän tähtäimen suunnittelun ja jatkuvuuden varmistamiseksi myös tuleva puheenjohtajamaa osallistuu ÄK-A:n syksyn kokouksen valmisteluun. Sektorille hyväksyttiin myös uusi informaatio- ja tiedotusstrategia vuosiksi 2013–2016. ÄK-A valmisti hankkeita uuteen globalisaatorahaston korvaavaan prioriteettirahastoon.

Toinen näistä koskee analyysia pohjoismaisen hyvinvointimallin haasteista ja toinen nuorisotyöttömyyttä. ÄK-A hyväksyi Helsingissä sijaitsevan pohjoismaisen työympäristökoulutuslaitoksen NIVA:n sopimuksen jaksolle 2012—2014 ja päätti lisäksi teettää laitoksesta ulkopuolisen arvioinnin vuoden 2013 aikana. Lisäksi ÄK-A päätti jatkaa pohjoismaalais-balttilais-puolalaisen EU-informaatioryhmän toimiaikaa vuoden 2014 loppuun.

Työelämäsektorin kaksi globalisaatioyhteistyön piiriin kuuluvaa hanketta "Ulkomainen työvoima Pohjoismaissa: vertailuanalyysseja työehdoista, työympäristöstä ja rekrytointiedellytyksistä" ja "Pohjoismaiden mahdollisuuksien vahvistaminen talouden uusien kasvualojen hyödyntämisessä" päättyivät kertomusvuoden aikana ja niiden tuloksia käsitellään vuoden 2013 alkupuolella. Lisäksi sektori osallistui aktiivisesti sosiaali- ja terveyssektorin heikossa asemassa olevia ryhmiä koskevaan globalisaatiohankkeeseen.

Työmarkkinajaoston v. 2011 käynnistämät kaksi nuorisotyöttömyyttä käsittelevää hanketta jatkuivat ennakkosuunnitelmien mukaisesti. Lisäksi jaosto jatkoi tukeaan pohjoismaiselle yhteistyöverkostolle, jonka tarkoituksena on julkaista alueellinen pohjoismaalais-virolainen raportti osana OECD:n kansainvälistä aikuistutkimusta (PIAAC). Työympäristöjaosto keskittyi paremman työympäristön ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Vuonna 2012 päättyi kuusi projektia. Nämä koskivat työsuojeluviranomaisten roolia, strategioita ja menetelmiä harmaan talouden torjunnassa Pohjoismaissa, kaivostyöntekijöiden terveyttä, työhön sitoutumista ja terveellisiä työpaikkoja, ulkomaisten työntekijöiden työsuojelua maataloudessa, pohjoismaisia näkökohtia työympäristöön sekä pohjoismaista hyvinvointimallia verrattuna muihin hyvinvointivaltioihin. Työoikeusjaoston (NAU) kevätkokouksen erityisteemana olivat lähetetyt työntekijät ja työtaisteluoikeutta koskeva Monti II -asetus sekä pienten ja keskisuurten yritysten sääntelytaakan keventäminen (Euroopan unionin sääntelyn mukauttaminen mikroyritysten tarpeisiin). Lisäksi vuokratyödirektiivin täytäntöönpano sekä ILO:n sopimus kotitaloustyötä tekevistä työntekijöistä painottuivat keskusteluissa. Syksyn erityisteemana olivat lähetetyt työntekijät. Kokous aloitettiin seminaaripäivällä, jossa käsiteltiin komission ehdotusta ns. lähetettyjen työntekijöiden täytäntöönpanodirektiiviksi alustusten pohjalta. Seminaariin osallistui myös työmarkkinajärjestöjen ja yliopistojen edustajia. Varsinaisessa NAU:n kokouksessa käytiin syvällisemmin läpi lähetettyjä työntekijöitä koskevaa ehdotusta. Lisäksi kokouksessa käsiteltiin erityisesti ulkomaisia metsämarjanpoimijoita ja laadittiin yhteispohjoismainen vastaus Pohjoismaiden neuvostolle. EU-informaatioryhmässä käsiteltiin Tanskan ja Kyproksen puheenjohtajakausien prioriteetteja sekä vaihdettiin tietoa ja näkemyksiä käsitelyssä olevista ja komission valmisteltavana olevista hankkeista.

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

Pohjoismaisen oikeudellisen alan yhteistyön tavoitteena on edistää maiden lainsäädännön samankaltaisuutta ja näin poistaa rajaesteitä ja helpottaa pohjoismaalaisten keskinäisiä kontakteja. Työ on pitkäjänteistä ja sen pohjana ovat käytännön lainsäädäntöhankkeet, yhteispohjoismaiset työryhmät ja virkamiesten epävirallinen yhteistyö.

Vuoden 2012 aikana allekirjoitettiin uudistettu pohjoismainen perintösopimus. Osana Norjan puheenjohtajuuskautta järjestettiin niin ikään perintöoikeutta koskeva seminaari.

Vuoden 2012 oikeusministerikokous pidettiin Oslolla. Ministerit keskustelivat mm. nuorisorikollisuudesta, perhe- ja lähisuhdeväkivallasta sekä yhteistyöstä sotarikosasioissa. Ministerit päättivät EU:n tietosuojasäännösehdotuksia käsittelevän pohjoismaisen seurantar ryhmän perustamisesta. Lisäksi saatiin katsaus Norjan toimista Oslon ja Utöyan 22.7.2011 tapahtumien vuoksi.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden oikeusministerikokous pidettiin Latviassa. Kokouksen aiheita olivat riitojen sovittelu, uhrien oikeudet, e-justice sekä kansainväliset siviilioikeudelliset instrumentit. Oikeusministeriöiden

edustajista koottu virkamiestyöryhmä Nordic Baltic Contact Group kokoontui vuoden aikana kahdesti. Lisäksi marraskuussa järjestettiin korruption torjuntaa koskeva seminaari Tampereella.

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Yhteistyö kuluttaja-asioissa

Pohjoismainen kuluttajaryhmä (Nordisk Konsumentgrupp), joka koostuu Pohjoismaiden kuluttaja-asioista vastaavien ministeriöiden ja osin kuluttajahallinnon muiden virastojen virkamiehistä, kokoontui v. 2012 kaksi kertaa. Oslossa toukokuussa pidetyssä kokouksessa käsiteltiin ajankohtaisia kansallisia kysymyksiä sekä EU/ETA-tason ja kansainvälisen tason kuluttaja-asioita. Lisäksi kokouksessa pohdittiin ryhmän työskentelyn kehittämistä. Reykjavikissa marraskuussa pidetyssä kokouksessa olivat ajankohtaisten kansallisten, EU/ETA-tason ja muiden kansainvälisten kuluttaja-asioiden ohella esillä erityisesti Islannin ajankohtaiset kuluttajapoliittiset ja taloudelliset haasteet sekä kuluttaja-alan pohjoismainen yhteistyö Pohjoismaiden Neuvoston syyskuussa järjestämän seminaarin ja siellä esitettyjen näkemysten pohjalta.

Pohjoismainen kuluttajaverkosto (Nordiskt Konsumentnätverk), joka koostuu Pohjoismaiden kuluttaja-asioista vastaavien ministeriöiden, viranomaisten ja kuluttajajärjestöjen edustajista, kokoontui Tukholmassa syyskuussa. Ajankohtaisten kuluttajakysymysten lisäksi verkoston kokouksen teemana olivat kuluttajariskit ja miten niitä voitaisiin vähentää. Tarkastelun kohteena olivat erityisesti ikääntymiseen liittyvät kuluttajariskit, vaaralliset kemikaalit ja rahoitusmarkkinoihin liittyvät kuluttajariskit.

Liikenne

Liikennesektorilla Pohjoismaat tekevät tiivistä yhteistyötä, vaikka virallinen Pohjoismaiden ministerineuvoston alainen yhteistyö on lakannut. Yhteistyötä tehdään ensisijaisesti eri liikennesektorien sisällä. Aktiivista yhteistyötä oli vuoden 2012 aikana etenkin merenkulussa ja lentoliikenteessä. Pohjoismaat toimivat esimerkiksi kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä ICAO:ssa yhtenä rotaatioryhmänä eli maat hyödyntävät yhteistä edustajaa muun muassa ICAO:n neuvostossa.

Liikenneministerit, ministeriöt ja liikennealan virastot pitävät jatkuvasti yhteyttä toisiinsa ja keskustelevat keskenään kansainvälisten järjestöjen kokouksissa. Vakiintuneeksi tavaksi on syntynyt mm. pohjoismaisten ministerien puolivuositainen tapaaminen ennen EU:n liikenneministerineuvoston kokouksia. Vuodesta 2009 myös Baltian maat ovat olleet mukana Pohjoismaiden liikenneministerien illallisella yhdestä kahteen kertaan vuodessa.

Perinteinen vuosittainen Pohjoismaiden ja Baltian liikenneministerien kokous järjestettiin elokuussa Tanskan Koldingissa. Kokouksessa keskusteltiin Fehmarnbeltin tunneliprojektista, norjalaisesta infrastruktuurihankkeiden rahoitusmallista, Liettuan EU-puheenjohtajuudesta sekä Ruotsin ongelmasta saada riittävästi harjoittelupaikkoja laivoilta merenkulkualan opiskelijoille. Lisäksi kokouksessa keskusteltiin toiminnallisten ilmatilan lohkojen (FAB) tilanteesta Pohjois-Euroopassa sekä alusten rikkipäästörajoituksista.

Usein kahdenvälisen yhteydenpidon tavoitteena on tiedonvaihto. Esimerkiksi Norjan ministeriön tie- ja liikenneturvallisuusosaston virkamiesryhmä kävi syyskuussa liikenne- ja viestintäministeriössä, Liikennevirastossa ja Trafissa tutustumassa Suomen liikennepolitiikkaan.

Pelastusalan yhteistyö

Pelastusosaston pohjoismaisen yhteistyön vakiintuneita yhteistyömuotoja ovat pelastuspalvelusta vastaavien ministereiden vuosittainen kokous, ministerikokousta valmisteleva pysyvä virkamiestyöryhmä (ämbetsmannamöte), ministeriöiden EU- ja Nato-kokousedustajista koostuva Nordiskt Mötesforum, pelastuspalvelusta vastaavien osastopäälliköiden kokous (Departementsmöte), pohjoismainen pelastusylijohtajakokous, NORDRED -yhteistyöryhmä sekä palonehkäisy-, tilasto- ja paikkatieto- ja tutkimusyhteistyö. Näiden yhteistyömuotojen lisäksi käynnissä on ministerikokouksissa sovittuja Haga-projekteja.

Pelastuspalvelusta vastaavien ministerien kokous Reykjavikissa

Pelastuspalvelusta vastaavat ministerit tapasivat Reykjavikissa marraskuussa. Keskeistä kokouksessa oli keskustelu tarpeesta tehostaa kyberturvallisuusyhteistyötä sekä Norjan vuoden 2011 heinäkuun kokemusten pohjalta käyty keskustelu ja lupaus lisätä kokemustenvaihtoa tämänkaltaisten tapausten jälkeen.

Ministerit totesivat, että pohjoismainen yhteiskuntaturvallisuutta ja varautumista koskeva Haga-yhteistyö on avainasemassa kehitettäessä ja vahvistettaessa maiden sietokykyä onnettomuus- ja hätätilanteissa. Ministerikokous antoi tältä pohjalta virkamiestyöryhmälle tehtävän päivittää Hagan julistus ja laatia luonnos keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi seuraavaan ministerikokoukseen, joka pidetään Ruotsissa kesäkuussa v. 2013. Tavoitteena pohjoismaiselle yhteiskuntaturvallisuutta ja varautumista koskevalle yhteistyölle on Pohjola ilman rajoja.

Osastopäällikkökokous eli departementsmöte Helsingissä

Islanti järjesti Reykjavikissa elokuussa osastopäällikkökokouksen eli departementsmöten, jonka asialista koostui pelastustoimesta ja varautumisesta vastaavien ministeriöiden toimialaan kuuluvista lainsäädäntöasioista ja muista laajemmin yhteiskuntaturvallisuutta käsittelevistä kysymyksistä. Seuraava kokous järjestetään Tukholmassa huhtikuussa v. 2013.

Pelastusylijohtajakokous

Pohjoismaisten pelastusylijohtajien kokous pidettiin syyskuussa Tanskan Bornholmissa. Kokouksen asialistalla oli varautumisen organisointi kussakin maassa, kansainvälinen pelastustoimintavalmius sekä pelastustoimen pohjoismainen yhteistyö onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä, harjoituksissa ja kurssien järjestämisessä. Viikasta keskustelua käytiin Haga-yhteistyöstä ja sen meneillään olevista projekteista. Kokouksessa myös sovittiin videokonferenssien järjestämisestä tiiviimmän yhteydenpidon mahdollistamiseksi. Seuraavan pohjoismaisen pelastusylijohtajakokouksen järjestää Islanti kesäkuussa v. 2013.

NORDRED

NORDRED on Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin välinen sopimus yli rajojen ulottuvasta pelastusyhteistyöstä ja avunannosta onnettomuustapauksissa. NORDRED-sopimukseen perustuvan pelastuspalveluyhteistyön puheenjohtajamaana kolme vuotta toimineen Norjan puheenjohtajuuskausi huipentui syyskuussa järjestettyyn NORDRED-konferenssiin. Stavangerissa järjestetty konferenssi kokosi pohjoismaista yhteensä yli 100 osanottajaa.

NORDRED-yhteistyöryhmä (NORDRED Kontaktgrupp) seuraa sopimuksen toteutumista ja huolehtii sen ajan tasalla pitämisestä. Yhteistyöryhmä kokoontui v. 2012 kolme kertaa: elokuussa Helsingissä, ja touko- ja marraskuussa Tukholmassa. Jälkimmäisessä kokouksessa suunniteltiin Ruotsin kolmivuotisen puheenjohtajuuskauden prioriteeteiksi seuraavia asiakokonaisuuksia: johtaminen, rajat ylittävä yhteistyö, "Lessons learnt" eli oppiminen onnettomuuksista ja vaaratilanteista ja pelastustoiminta; erityisesti metsäpalot ja MIRG/RITS.

EU Cross Border -projekti

Kaksivuotisen NORDRED-sopimuksen uudistamistarpeen selvittämiseksi ja rajat yli ulottuvan operatiivisen yhteistyön kehittämiseksi perustettu ja Ruotsin johdolla toteutettu EU-rahoitteinen EU Cross Border -projekti päättyi vuoden 2011 lopussa. Loppuraportti ilmestyi kuitenkin vasta 2012.

Pohjoismainen palonehkäisy-yhteistyö

Pohjoismainen palonehkäisykokous pidettiin syyskuussa Ruotsissa, Hönön saarella. Kokouksessa esiteltiin kunkin maan ajankohtaisia hankkeita sekä keskusteltiin erityisesti asumisen paloturvallisuudesta ja palotarkastus- ja valvontatoiminnan kehittämisestä.

Pohjoismainen pelastustoimen tilastoyhteistyö

Pohjoismainen pelastustoimen tilastokokous Nordstat pidettiin marraskuussa Helsingissä. Kokouksessa esiteltiin kunkin maan pelastustoimen tunnuslukuja ja tilastojärjestelmien kehittämishankkeita. Lisäksi keskusteltiin yhteisen www.NordStat.net -sivuston tilastotietokannan sisällön kehittämisestä.

Pohjoismainen tutkimusyhteistyö

Pelastustoimen pohjoismaista tutkimusyhteistyön vahvistamista jatkettiin. Pohjoismaisen tutkimusyhteistyön syventämistä selvittänyt työryhmä on ehdottanut yhteispohjoismaisen tutkimusohjelman laatimista.

Pohjoismainen palovaroitinpäivä

Vuonna 2012 vietettiin ensimmäisen kerran pohjoismaista palovaroitinpäivää, joka on sovittu pidettävän vuosittain 1.12. Palovaroitinpäivänä korostettiin mm. palovaroittimien kunnossapidon tärkeydestä. Suomessa palovaroitinpäivä liitettiin osaksi valtakunnallista paloturvallisuusviikkoa, jonka aikana järjestettiin tapahtumia eri puolilla maata ja tiedotettiin eri tavoin paloturvallisuuden teemoista.

Pohjoismainen yhteistyö paikkatietojen käytössä kriisinhallinnassa

Pohjoismainen yhteistyöryhmä (GIS i krishantering), joka koostuu kriisinhallinnan sekä maanmittauslaitosten vastaavista viranomaisista, kokoontui v. 2012 kaksi kertaa: toukokuussa Karlstadissa Ruotsissa ja marraskuussa Tönsbergissä Norjassa.

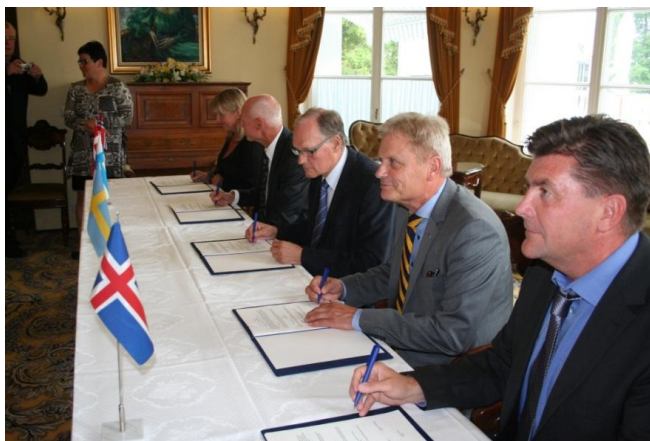
Molemmissa kokouksissa käsiteltiin jäsenmaitten ajankohtaisia tapahtumia. Kokouksissa käsiteltiin lisäksi valmiustoitinnassa käytettävien symbolien yhtenäistämistä Pohjoismaissa. Työssä on päästy kartoitusvaiheen loppuun. Olemassa olevista symboleista pyritään jakamaan tietoa kaikille Pohjoismaille. Ryhmä seuraa rajan läheisyydessä olevien kartta-aineistojen vaihtoa koskevan sopimuksen toteutumista ja pyrkii edistämään aineiston

sujuvaa käyttöä. Ryhmän toiminta on vakiintunut ja se on hyödyllistä kaikille toimijoille. Seuraava vuoden 2013 kokous pidetään Islannissa ja Suomi toimii varaisäntämaana.

Haga-julistuksen CBRN-työryhmä

Joulukuussa Tukholmassa pidetyssä työryhmän kokouksessa käytiin läpi kunkin maan asiakokonaisuuden ajan-kohtaiset asiat ja sovittiin miten tätä Haga-julistuksen pohjalta perustetun työryhmän työtä jatketaan. Vuoden 2012 aikana keskityttiin ensivastetoiminnan ohjeistuksen kehittämiseen ja standardointiin pohjoismaisella tasolla. Ruotsi ja Norja ovat vastanneet aktiivisesti ohjeiden valmistelusta. Kokouksessa todettiin, että työpajatyypinen työskentely on tehokasta ja sopii tähän toimintaan. Kaikkia tuloksia ei voida välittömästi hyödyntää sellaisenaan kaikissa maissa, mutta ne antavat oikean kehityssuunnan eri maiden valmisteluille. Tavoitteena on saada laajempi edustus eri maista sekä sitä myötä laajempi yhteistoimintaverkosto kuhunkin maahan.

Poliisiyhteistyö

8

Pohjoismainen poliisiyhteistyösopimus viimeisteltiin ja allekirjoitettiin poliisiylijohtajakokouksessa Porvoossa 22.8.2012. Sopimuksessa päivitettiin 2000-luvun alussa tapahtunut EU-instrumenttien pohjoismainen soveltaminen. Poliisiyhteistyösopimuksen lisäksi myös vuonna 2005 tehty pohjoismainen luovutussopimus tuli voimaan lokakuussa 2012.

Syyskuussa toimeenpantiin v. 2011 sovittu laivaerityistilanneharjoitus, johon osallistui myös ruotsalaisia poliisimiehiä.

Poliisiylijohtajat antoivat tehtäväksi valmistella pohjoismaisen poliisiyhteistyön tiivistämisen viidellä eri osaluueella. Pohjoismaiset työryhmät työstävät esitystä seuraavien vuosien aikana.

Oslon ja Utöyan tapahtumien jälkipuinti ja laajat selvitykset aiheuttivat erinäisiä tarkistuksia myös Suomen vaativiin tilanteisiin ja erityistilanteisiin valmistautumisessa ja niiden suunnittelussa.

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat

Pohjoismaisessa ministeri- ja virkamiestasoisessa yhteistyöryhmässä (Nordisk samrådsgrupp på hög nivå i flyktingfrågor, NSHF) jatkettiin aktiivista yhteistyötä maahanmuutto- ja kansalaisuusasioissa. NSHF:n virkamiesyhteistyöryhmässä ja siihen liittyvässä vuosittaisessa ministerikokouksessa vaihdetaan tietoja maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa. Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan, lainsäädännön ja tilastokatsausten lisäksi käsitellään myös mm. paluuseen ja palauttamiseen, uudelleensijoittamiseen sekä työvoiman maahanmuuttoon liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Kertomusvuonna Islanti toimi NSHF:n puheenjohtajana ja järjesti kaksi kokousta maaliskuu- ja syyskuussa.

⁸ Poliisiylijohtajat Porvoossa elokuussa 2012 (kuva SM/poliisiosasto)

Ruotsi toimi kertomusvuoden alkupuoliskolla paluu- ja palautusasioita operatiivisella tasolla käsittelevän NSHF:n yhteistyöryhmän puheenjohtajana ja järjesti kokouksen kesäkuussa. Yhteistyöryhmän puheenjohtajuus siirtyi tämän jälkeen Tanskalle, joka järjesti kokouksen joulukuussa.

Tanska toimi kertomusvuoden alkupuoliskolla uudelleensijoittamisasioita operatiivisella tasolla käsittelevän NSHF:n yhteistyöryhmän puheenjohtajana ja järjesti kokouksen kesäkuussa. Yhteistyöryhmän puheenjohtajuus siirtyi tämän jälkeen Suomelle, joka järjesti kokouksen Helsingissä marraskuussa. Kokouksiin osallistuivat myös YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n edustajat. Kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisia uudelleensijoittamiseen liittyviä kysymyksiä sekä vaihdettiin kokemuksia Pohjoismaiden ja UNHCR:n välillä.

Pohjoismaat vaihtavat vuosittain tietoja kansalaisuusasioissa tapahtuneista säädösten ja käytäntöjen muutoksista sekä tilastotietoja työryhmässä, jonka puheenjohtajuus on kiertävä. Kertomusvuonna puheenjohtajana toimi Islanti, joka järjesti kokouksen Reykjavikissa lokakuussa 2012. Kertomusvuonna saatiin loppuun vuonna 2006 käynnistynyt prosessi pohjoismaisen kansalaisuussopimuksen uudistamisesta. Uusi sopimus tuli voimaan 5.9.2012. Pohjoismaat keskustelevat henkilöiden vapaan liikkuvuuden soveltamiskysymyksistä EU/ETA-työryhmässä, joka on kokoontunut edellisen kerran syksyllä 2011. Vuoden 2012 aikana työryhmällä ei ollut kokouksia eikä seuraavan kokouksen ajankohtaa ole päätetty, mutta kokousten jatkamista lähitulevaisuudessa pidetään tarpeellisena. Tietoja on kokousten välillä vaihdettu verkostoon kuuluvien henkilöiden välillä sähköpostitse.

Ihmiskaupan vastainen työ

Itämeren valtioiden neuvoston (Council of Baltic Sea States, CBSS) ihmiskaupan vastainen työryhmä (Task Force against Trafficking in Human Beings, TF-THB) jatkoi jäsenmaiden ihmiskaupan vastaista yhteistyötä. Työryhmän toimintaan osallistuvat Pohjoismaiden lisäksi Baltian maat, Saksa, Puola ja Venäjä. Toiminnan huomio keskitettiin viime vuosien tapaan työvoiman hyväksikäyttöön ihmiskaupassa. Keväällä 2011 alkaneen DEFLECT -projektin tuloksena valmistuivat työvoiman hyväksikäyttöön liittyvää viranomais- ja järjestöyhteistyötä käsittelevät maaraportit. Raporttien tuloksia hyödynnetään heinäkuussa 2012 alkaneessa EU-rahoitteisessa ADSTRINGO -projektissa, joka keskittyy työperäisen ihmiskaupan ja ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ennaltaehkäisemiseen yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Rajaturvallisuusalan yhteistyö

Rajavartiolaitos on osallistunut vuosittain pohjoismaiseen rannikkovartioryhteistyöhön. Yhteistyössä on mukana 35 viranomaista, jotka vastaavat Pohjoismaiden merellisestä rajaturvallisuudesta, meripelastuksesta ja ympäristön suojelusta. Kokouksissa ja yhteistoiminnassa keskitytään tiedonvaihtoon parhaiden käytänteiden löytämiseksi sekä kehitetään operatiivista yhteistyötä pohjoisen Itämeren alueella.

Vuonna 2012 Suomi toimi puheenjohtajana Pohjoismaiden rannikkovartiostojen päälliköiden kokouksessa, joka järjestettiin syyskuussa Southamptonissa NACGF (North Atlantic Coast Guard Forum) kokouksen yhteydessä. Rajavartiolaitos ja Ruotsin rannikkovartiosto suorittivat valvontalentoja toistensa alueella säännöllisesti. Osapuolet valvovat yhteisesti pohjoisen Itämeren keskiosaa sekä Pohjanlahtea, johon molempien valvontalentoja suuntautuu. Valvontalentoilla korostuu merellisen ympäristön pilaantumisen ehkäisy.

9

Yhteistyö saamelaisasioissa

Pohjoismainen yhteistyö saamelaisasioissa tapahtuu yhtäältä Pohjoismaiden neuvoston suositukseen no 13/1962 perustuvan Pohjoismaisen saamelaisasiain virkamieselimen puitteissa sekä toisaalta Pohjoismaiden ministerineuvoston löyhässä (ei omaa ministerineuvostoa) yhteydessä saamelaisasioiden yhteensovittamisesta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vastaavien ministerien ja näiden maiden saamelaiskäräjien puheenjohtajien yhteiskokousten (jäljempänä yhteiskokous) muodossa. Saamelaisasiat kuuluvat Suomessa oikeusministerille, Ruotsissa maaseutuministerille ja Norjassa uudistus-, hallinto- ja kirkkoministerille.

Virkamieselin koostuu Suomen, Ruotsin ja Norjan valtuuskunnista, joissa kussakin on yhteensä vähintään kolme virkamiestä asianomaisen maan hallitusta ja saamelaiskäräjiä edustamassa. Suomen valtuuskunnassa on neljä jäsentä, joista kolme edustaa hallitusta ja yksi Saamelaiskäräjiä. Valtuuskunnan nimeää valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Kokoukset pidetään yleensä virkamieselimen kulloisessakin puheenjohtajamaassa (vaihtuu vuosittain eikä seuraava Pohjoismaiden neuvoston tai ministerineuvoston puheenjohtajuutta). Vuonna 2012 puheenjohtajamaana oli Norja.

⁹ Rajavartiolaitoksen Dornier-228 valvontalentokone suorittamassa yhteistä valvontalentoa Ruotsin kanssa (kuva SM/rajavartiolaitoksen esikunta).

Yhteiskokouksia varten ei ole perustettu erillistä valmisteluelintä, vaan niiden valmistelusta huolehtii Pohjoismainen saamelaisasiain virkamieselin. Virkamieselin huolehtii myös kokouksissa tehtyjen päätösten täytäntöönpanosta. Ministerineuvoston sihteeristön edustajalla on oikeus osallistua virkamieselimen kokouksiin ja hänet kutsutaan yhteiskokouksiin.

Virkamieselimen kokouksessa käsiteltiin mm. saamen kielen elvyttämistyötä ja vuonna 2013 annettavaa Kirkkoniemi 20 -julistusta sekä yleisesti virkamieselimen tehtäviä ja sen kehittämistä ottaen huomioon meneillään olevat neuvottelut pohjoismaisesta saamelaissopimuksesta.

Yhteiskokouksen yhteydessä Osllossa jaettiin pohjoismainen saamen kielen kielipalkinto "Gollegiella".

Pohjoismaisen saamelaissopimuksen neuvotteluita jatkettiin Suomen puheenjohtajalla. Kertomusvuonna saatiin ensimmäinen lukukerta päätökseen.

LIITTEET

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2012

Maiden maksuosuudet

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti oli 961 472 000 (ml. siirtyvät erät) Tanskan kruunua. Siitä suurin osa katetaan eri Pohjoismaiden maksuosuuksilla¹⁰, jotka jyvitetään maiden bruttokansantulon perusteella. Itsehallintoalueet eivät osallistu Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan rahoittamiseen.

Maa	%-osuus	DKK
Ruotsi	30,10 %	286.182.000
Norja	29,17 %	277.340.000
Tanska	22,18 %	210.881.000
Suomi	17,79 %	169.142.000
Islanti	0,76 %	7.226.000

Maiden maksut yhteensä 950.772.000 DKK (M€ n. 128)

Vaihtokurssi: 7,45 DKK = 1€

Budjetti pääalueittain

Koulutus- ja tutkimussektori 24,5 %
Kulttuurisektori 17,7 %
Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka 12,6 %
Ympäristö- ja resurssipolitiikka 8,8 %
Sosiaali- ja terveyspolitiikka, tasa-arvo- ja työelämäpolitiikka 6,4 %
Finanssi- ja oikeusalan yhteistyö 0,3 %
Sihteeristö ja muut yhteiset toiminnot 12,0 %
Naapuruuspolitiikka 9,9 %
Globalisaatioaloitteet 7,7 %
(Yhteensä 100,0 %)

Vuoden 2012 budjettikirja, joka on tilattavissa myös painettuna versiona, löytyy kokonaisuudessaan verkosta tanskaksi osoitteesta:

<http://www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2011-740>

Budjetin tiivistelmä suomeksi löytyy osoitteesta:

<http://www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2011-742>

¹⁰ BKT-pohjaiset laskennalliset maksuosuudet korjataan siten, että toteutuviin maksuosuuksiin lasketaan mukaan pohjoismaista korkeakouluvaihtoa koskevan sopimuksen määrittämät maksut. Esitetty maksuosuustaulukko ei huomio korkeakouluvaihtoa koskevia siirtoja.

Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2012

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

- 10.–11.6. Pohjoismaiden pääministerit, Lofootit
- 29.–30.10. Tapaamiset Pohjoismaiden neuvoston 64. istunnon yhteydessä, Helsinki
- 29.10. Pohjoismaiden ja Baltian maiden pääministerikokous
- 30.11. Pohjoismaiden pääministerit
- 30.11. Pohjoismaiden pääministerit ja pohjoismaisten itsehallintoalueiden edustajat
- 30.11. Pohjoismaiden pääministerit ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

- 3.—4.5. Pohjoismainen ulkoministerikokous, Stavanger
- 2.—3.9 Pohjoismainen ulko- ja puolustusministerikokous, Bodö
- 26.9 Pohjoismainen ulkoministerikokous, New York
- 31.10 Pohjoismainen ulkoministerikokous, Helsinki

Puolustuspoliittinen yhteistyö

- 7.—8.5 Pohjoismaiden puolustusministerit/NORDEFECO, Frederiksborg, Tanska
- 5.—6.11 PLMI/NORDEFECO, Skagen, Tanska

Yhteistyöministereiden yhteistyö

- 21.–22.2. Yhteistyöministerit (MR-SAM) ja yhteistyökomitea (NSK), Oslo
- 18.4. NSK, Kööpenhamina
- 15.5. Helsingin sopimus 50 vuotta: tie eteenpäin -seminaari, Helsinki
- 12.6. NSK, Gran/Norja
- 4.–6.9. MR-SAM/NSK, Huippuvuoret
- 3.10. NSK
- 29.–30.10. MR-SAM/NSK Pohjoismaiden neuvoston 64. istunnon yhteydessä, Helsinki
- 30.10 MR-SAM ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto
- 4.12. NSK

Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö

- 31.10. Ulkomaankauppaministereiden kokous PN 64. istunnon yhteydessä, Helsinki

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Yleinen kehityspolitiikka

- 15.—16.3. Development Policy in a Changing World -seminaari, Kööpenhamina
31.10.—1.11. Nordic+ ryhmä, alivaltiosihteerit, Helsinki
22.—23.11 Nordic+ ryhmä, alemmat virkamiehet, Helsinki

Tutkimus/korkeakouluysteistyö

- 21.5. Human Rights + Development Policy in Africa = ? keskustelutilaisuus, Helsinki
11.—12.10 Pohjoismaisen Afrikka-instituutin juhlaseminaari, Uppsala

Pohjoismainen kehitysrahasto NDF

- 12.3. NDF:n johtokunta, Helsinki
12.6. NDF:n johtokunta, Reykjavik
4.9. NDF:n johtokunta, Helsinki
11.12. NDF:n johtokunta, Helsinki

Pohjoismainen yhteistyö Maailmanpankissa ja alueellisissa kehitysrahoituslaitoksissa

- 25.—26.1. Pohjoismaiden ja Baltian maiden kehityspankkikokous, Helsinki

HORISONTAALISET KYSYMYKSET

Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen

- 25.1. Rajaestefoorumi, Oslo
18.4. Rajaesteklinikka, Helsinki
14.5. Rajaestefoorumi, Kööpenhamina
17.9. Rajaestefoorumi, Charlottenberg, Ruotsi
12.10. Miksi lähteä Pohjolaa edemmäs -seminaari ja messupäivä, TornioHaparanda
1.11. Rajaestefoorumi, Helsinki

Kestävä kehitys

- 2.3. Kestävän kehityksen asiantuntijaryhmä (BU-gruppen), Kööpenhamina
11.5. BU-gruppen, Kööpenhamina
14.8. BU-gruppen, Kööpenhamina
1.11. BU-gruppen, Helsinki

Pohjoinen ulottuvuus, lähialueet ja alueneuvostot

- 19.1. Pohjoisen ulottuvuuden ja neljän alueneuvoston yhteiskokous, Oslo
29.3. Neljän alueneuvoston kokous, Tukholma

Nuorisoyhteistyö

- 21.–23.9. Pohjoismainen nuorisofoorumi GlobSol 2012, Espoo
26.–28.10. Nuorten Pohjoismaiden neuvosto PN:n 64. istunnon yhteydessä, Espoo

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

Kulttuuriministerineuvoston kokoukset (MR-K)

- 26.4. MR-K, Nasjonalbiblioteket, Oslo
31.10. MR-K Pohjoismaiden neuvoston 64. istunnon yhteydessä, Helsinki

Ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan yhteiskokous

- 31.10. Yhteiskokous KUU-MR-K (samrådsmöte KUU-MR-K) PN:n 64. istunnon yhteydessä, Helsinki

Kulttuurivirkamieskomitean kokoukset (ÄK-K)

- 9.2. ÄK-K, Lysebu, Oslo
22.3. ÄK-K, Vanaheim, PMN sihteeristö, Kööpenhamina
10.–11.9. ÄK-K, Bodø - Tromsø
4.–5.12. ÄK-K, PMN sihteeristö, Kööpenhamina

KreaNord-johtoryhmän kokoukset

- 30.–31.1. Oslo
6.–7.6. Tromsø
12.11. Kööpenhamina

Pohjoismaiset kulttuurifoorumit

- 18.6. Uusi pohjoismainen kulttuuristrategia 2013–2020, Kööpenhamina
30.10.—1.11. Pohjolan Tori, Helsinki
25.10.—4.11. TING - Pohjoismainen kulttuuriviikko, Helsinki

Koulutus ja tutkimusalan yhteistyö

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U), koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitea (ÄK-U)

- 15.2. ÄK-U, Kööpenhamina
26.3. ÄK-U, Kastrup, ylimääräinen
25.4. MR-U, Gardemoen

- 12.6. ÄK-U, Lofoten
- 6.9. ÄK-U, Trondheim
- 31.10. MR-U PN:n 64. istunnon yhteydessä, Helsinki
- 5.12. ÄK-U, Kööpenhamina

Konferenssit ja muut tapahtumat

- 22.—23.1. Northern Lights PISA -konferenssi, Tukholma
- 5.—7.3. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamiseen liittyvä kansainvälinen konferenssi, Oslo
- 8.3. Terveys- ja hyvinvointialan tutkimusta käsittelevä seminaari, Oslo
- 28.3. Nordic Master -asiantuntijaseminaari, Kööpenhamina
- 24.4. Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen (SAK) seminaari, Oslo
- 4.—5.6. Innovaatiot ja luovuus -seminaari, Oslo
- 21.8. Pilvipalveluprojektin käynnistyseseminaari, Kööpenhamina
- 30.—31.8. Tutkintojen tunnustamisen pohjoismaisen verkoston seminaari, Helsinki
- 19.9. Nordic Master -opiskelijat ja koordinaattorit -seminaari, Bergen
- 22.—23.10. Opettajankouluttajien demokraattiset valmiudet -seminaari, Oslo
- 30.10. Ilmasto-, energia- ja ympäristöalan huippututkimushankkeen (TFI) vuosiseminaari, Helsinki
- 30.10. eScience-tutkimushankkeen vuosiseminaari, Helsinki
- 31.10. Nuorisotyöttömyyttä koskeva tapahtuma PN-istunnon yhteydessä, Helsinki
- 31.10.—1.11. Lukeminen, kirjoittaminen ja laskeminen ammatillisissa koulutusohjelmissa, Lilleström

Ympäristö

- 20.1. Ympäristöasioiden virkamieskomitean (ÄK-M) työvaliokunta, Kööpenhamina
- 28.2. ÄK-M, Kööpenhamina
- 27.3. Ympäristöministerikokous (MR-M), Svalbard
- 9.5. ÄK-M työvaliokunta, Kööpenhamina
- 22.5. ÄK-M työvaliokunta, Liseleje, DK
- 21.8. ÄK-M, Vega, Norja
- 27.9. ÄK-M työvaliokunta, Kööpenhamina
- 30.10. ÄK-M, Helsinki
- 31.10. MR-M, Helsinki
- 31.10. MR-M ja PN:n ympäristövaliokunta, Helsinki
- 11.12. ÄK-M työvaliokunta, Kööpenhamina

Lisäksi ympäristösektorin työryhmät ja puheenjohtajamaa järjestivät temaattisia kokouksia ja seminaareja. Pohjoismainen ympäristörahoitusyhtiön NEFCOn hallitus kokoontui neljä kertaa.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan ministerineuvosto (MR-NER)

- 11.–12.10. MR-NER, Trondheim ja Hell, Norja

Elinkeinopolitiikan virkamieskomitean (ÄK-N) kokoukset

- 23.2. ÄK-N, Kööpenhamina
- 12.4. ÄK-N, Oslo
- 6.9. ÄK-N, Kööpenhamina
- 11.10. ÄK-N, Trondheim
- 5.—6.12. ÄK-N, Kööpenhamina

Vuonna 2012 järjestettiin lisäksi työpajoja, seminaareja ja konferensseja, jotka liittyivät virkamieskomitean rahoittamiin yhteistyöhankkeisiin. Suomessa järjestettiin 13.9.2012 Nordic Growth Entrepreneurship Seminar, joka liittyi Suomen vastuulla olevaan yrittäjyyspoliittiseen lippulaivahankkeeseen.

Energiapolitiikan virkamieskomitean (ÄK-E) kokoukset

- 8.-9.2. ÄK-E, Kööpenhamina
- 12.–13.4. ÄK-E, Oslo
- 3.7. ÄK-E, Oslo
- 29.–30.8. ÄK-E, Reykjavik
- 29.11. ÄK-E, Kööpenhamina

Energiapolitiikan virkamieskomitean sähkömarkkinatyöryhmä, energiatehokkuustyöryhmä, uusiutuvan energian työryhmä ja harvaanasuttujen alueiden työryhmä kokoontuivat useita kertoja.

Aluepolitiikan virkamieskomitean (ÄK-R) kokoukset

- 9.–10.2. ÄK-R, Oslo
- 3.5. ÄK-R, Oslo
- 18.–19.6. ÄK-R, Bergen
- 12.10. ÄK-R, Hell
- 7.12. ÄK-R sekä ÄK-R:n ja Nordregion hallituksen yhteiskokous, Tukholma

ÄK-R:n asettamat työryhmät (kaupunkipolitiikka, maaseutupolitiikka, rajaseutuyhteistyö, kolmannen sukupolven aluepolitiikka, EU-verkosto) kokoontuivat useita kertoja vuoden aikana.

Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

- 2.7. Talous- ja rahapolitiikan ministerineuvosto (MR-FINANS), Oslo
- 30.10. MR-FINANS, Kööpenhamina

- 7.2. Talous- ja rahapolitiikan virkamieskomitea (ÄK-FINANS), Kööpenhamina
- 28.3 ÄK-FINANS, Oslo
- 8.5. ÄK-FINANS, Kööpenhamina
- 26.6. ÄK-FINANS, puhelinkokous
- 4.9. ÄK-FINANS, Reykjavik
- 2.10. ÄK-FINANS, Kööpenhamina
- 10.12 ÄK-FINANS, Kööpenhamina

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS)

29.6. MR-FJLS kesäkokous, Trondheim

Toimeenpaneva virkamiestoimikunta ÄK-FJLS Eksekutiv

1.3. ÄK-FJLS Eksekutiv, Kööpenhamina
31.5. ÄK-FJLS Eksekutiv, Kööpenhamina
28.6. ÄK-FJLS Eksekutiv, Trondheim
20.11 EK-FJLS Eksekutiv, Bergen

Pohjoismaisten ja Baltian maiden virkamieskomitea

2012 ei NB8-FAFF kokousta (puheenjohtajamaa Tanska)

Maatalouden ja metsätalouden virkamieskomitea (ÄK-FJLS maa- ja metsätalous) ja muut alan tapahtumat

21.–22.3. Ny Nordisk Mat (NNM), Reykjavik
8.3. ÄK-FJLS (maa- ja metsätalous), Svalbard
10.1. NKJ (kontaktorgan för jordbruksforskning), Kööpenhamina
27.–28.3. NKJ Conference, Bio-Economy, Kööpenhamina
16.4. NKJ (kontaktorgan för jordbruksforskning), Puhelinkokous
7.–8.6. NKJ-kesäkokous, Kööpenhamina ja Pohjois-Sjellanti
2.–4.9. NNM; New Nordic Food Seminar, Stokkøya
8.–9.10. Lannoitetyöryhmän kokous, Helsinki
10.10 NordGen, hallituksen kokous, Alnarp
7.11. ÄK-FJLS (maa- ja metsätalous), Kööpenhamina
8.11. Ny Nordisk Mat (NNM), ohjausryhmän kokous, Oslo
3.12. NKJ-syyskokous, Tukholma
10.–11.12. Ny Nordisk Mat (NNM), työryhmäkokous, Roskilde
13.12. NordGen, hallituksen kokous, Ås

Kalatalouden virkamieskomitea

10.5. ÄK-FJLS (kalastus ja vesiviljely), Lofoten
29.11. ÄK-FJLS (kalastus ja vesiviljely), Oslo

Elintarvikealan virkamieskomitea ja muut alan tapahtumat

9.–10.2 Valvontakonferenssi, Naantali
22.–23.3. Pohjoismainen elintarvikehallinnon ja kuluttajatietouden työryhmä NMF, Tuusula
6.–7.3. Pohjoismainen mikrobiologian, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin työryhmä NMDD, Roskilde
22.–23.3. Pohjoismainen ravitsemus-, elintarvike- ja toksikologiatyöryhmä NKMT, Helsinki
18.4. ÄK-FJLS (Elintarvikkeet), Kööpenhamina
25.–28.8. Pohjoismainen elintarvikkeiden metodiikkakomitea NMKL vuosikokous, Porvoo
12.–13.9. NMF, Reykjavik

- 12.–13.9. NKMT, Oslo
- 18.9. NMDD, Helsinki
- 15.–16.11. Supervision-seminaari, Malmö (NMF)
- 28.–29.11. ÄK-FJLS (Elintarvikkeet), Asker

Muut puheenjohtajuuden kokoukset, seminaarit ja workshopit

- 21.3. Nordisk samarbeid om forskning - hvordan fremme samspillet mellom høyere utdanning, forskning og innovasjon? (NordForsk-seminaari), Oslo
- 27.6. Seminar Nordisk handlingsplan for kosthold og fysisk aktivitet (NKMT), Trondheim
- 17.–18.9. Campylobacter, criteria and chicken; Seminar and Workshop, Helsinki (NMDD)
- 29.6 MR-FJLS uuden puiteohjelman suunnittelukokous, Trondheim
- 20.–21.9. Nordic-Baltic contingency group –valmiusseminaari, Helsinki (NMDD)
- 8.–9.11. Lakimieskonferenssi ”Nordisk nationell tillämpning av EU-rätt – historisk kvarleva eller framtidens melodi?”, Uppsala (NMF)

Sosiaali- ja terveyspolitiikka ml. tasa-arvoyhteistyö

Sosiaali- ja terveyspolitiikka

- 11.—12.6. Sosiaali- ja terveysministerien kokous (MR-S), Bergen
- 27.—28.2. Sosiaali- ja terveyspolitiikan virkamieskomitea (ÄK-S), Oslo
- 17.—18.4. ÄK-S, Oslo
- 12.6. ÄK-S, Bergen
- 5.—6.11. ÄK-S, Drammen

- 19.4. Konferenssi pohjoismaisista rajaesteistä ja rajaesteasiantuntijaryhmän loppuraportista, Sandvik
- 8.5. Pohjoismainen seminaari perhekeskuksista, Helsinki
- 19.6. Rio +20 –oheistapahtuma, Rio de Janeiro
- 21.—22.8. Pohjoismainen huumefoorumi, Oslo
- 29.—31.8. Pohjoismainen valmiusyhteistyökonferenssi, Ålesund
- 18.9. Pohjoismainen eTerveys-konferenssi, Trondheim
- 24.—25.9. Pohjoismainen potilasturvallisuutta käsittelevä konferenssi, Oslo
- 26.9. Pohjoismainen konferenssi aktiivisesta ikääntymisestä, Oslo
- 7.11. Pohjoismainen seminaari sosiaalisesta yrittäjyydestä, Drammen
- 21.—22.11. Pohjoismainen workshop universaalista designista, saavutettavuudesta ja uuden teknologian hyödyntämisestä vammaisten sisällyttämisessä työhön ja koulutukseen, Sandefjord
- 3.—4.12. Pohjoismainen konferenssi ennalta ehkäisevistä toimista sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevissa perheissä, Tukholma

Tasa-arvoyhteistyö

- 9.10. Tasa-arvoasiain ministerineuvosto (MR-JÄM), Oslo
- 14.2. Tasa-arvoasiain virkamieskomitea (ÄK-JÄM)
- 27.4. ÄK-JÄM
- 10.10. ÄK-JÄM
- 4.12. ÄK-JÄM

- 29.2.–1.3. CSW-oheistapahtumat: ministeri- ja asiantuntijapaneelit, New York
- 22.5. NB8-virkamieskokous (Baltian maiden ja Pohjoismaiden yhteistyökokous tasa-arvosektorilla), Vilna
- 31.5. –1.6. Konferenssi ”Maskuliniteter i bevegelse – menn, likestilling og livskvalitet”, Oslo
- 19.6. Rio +20 -oheistapahtuma, Rio de Janeiro
- 21.–22.6. Gender, Science and Democracy (NB8-konferenssi), Vilna
- 1.–2.11. Saamelaismiesten tasa-arvokonferenssi, Tromssa
- 27.–28.11. Miesten rekrytointi hoiva-aloille -seminaari, Oslo
- 29.–30.11. Miehet, antifeminismi ja muukalaisvihamielisyys-seminaari, Oslo
- 4.12. Lisääntymisteknologiat Pohjolassa -seminaari, Oslo

Työelämää koskeva yhteistyö

- 12.1. Työelämän yhteistyöohjelman valmisteluryhmä, Oslo
- 9.2. Rajaestetyöryhmä, Helsinki
- 16.2. Työelämän yhteistyöohjelman valmisteluryhmä, Kööpenhamina
- 20.–21.3. Työmarkkinajaosto, Bergen
- 7.–8.3. Työympäristöjaosto, Kööpenhamina
- 26.–27.3. Työoikeusjaosto, Uppsala
- 7.–8.5. Työelämän virkamieskomitea (ÄK-A), Oslo
- 12.–14.9. Työelämän ministerineuvosto(MR-A), Svalbard
- 23.5. EU-informaatioryhmä, Bryssel
- 17.–18.9. Työoikeusjaosto, Oslo
- 19.–20.9. Työmarkkinajaosto, Reykjavik
- 3.–4.10. Työympäristöjaosto, Helsinki
- 8.11. ÄK-A, Kööpenhamina
- 6.11. EU-informaatioryhmä, Bryssel

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

- 15.–16.2. Virkamieskomitea (ÄK-LAG), Oslo
- 20.4. Nordic Baltic Contact Group (NBCG), Kööpenhamina
- 25.4. ÄK-LAG, videokokous
- 25.–26.6. Oikeusyhteistyön ministerineuvosto (MR-LAG), Oslo
- 10.–11.10. Pohjoismaat-Baltia-ministerikokous ja NBCG, Riika
- 29.–30.10. ÄK-LAG, Bergen

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Kuluttaja-asiat

- 14.5. Pohjoismainen kuluttajaryhmä, Oslo
- 11.9. Pohjoismainen kuluttajaverkosto, Tukholma
- 26.11. Pohjoismainen kuluttajaryhmä, Reykjavik

Liikenne

29.–30.8. Pohjoismaiden ja Baltian liikenneministerikokous, Kolding, Tanska.

Poliisiyhteistyö

23.–25.8. Poliisiylijohtajien kokous Haikko, Porvoo

8.–9.5. Poliisijohtajakokous Calliola, Raasepori

huhti- PTN päällikkökokoukset

marraskuu

13.–14.9. LaivaErti harjoitus Turku - Ahvenanmaa

Pelastusalan yhteistyö

17.– 18.1. Nordisk Rits -forum, Turku

7.–8.2. NORDREDS kontaktgrupp, Helsinki

26.3. Nordiskt Mötesforum, Bryssel

3.4. Ämbetsmannamöte, Reykjavik

9.–10.5. Nordrädd Kontaktgrupp, Tukholma

24.–25.5. GIS/ paikkatietojen käyttö kriisinhallinnassa, Karlstad

23.–25.8. Ämbetsmannamöte ja Departementsmöte, Reykjavik

12.–14.9. Pelastusylijohtajakokous, Bornholm

5-7.9. NORDRED-konferenssi, Stavanger

18.–19.9. Pohjoismainen palonehkäisykokous, Hönö

7.–8.11. NORDRED kontaktgrupp, Tukholma

13.–14.11. Pohjoismainen pelastustoimen tilastokokous Nordstat, Helsinki

19.12. Hagajulistuksen CBRN-työryhmä, Tukholma

20.–21.11. GIS/ paikkatietojen käyttö kriisinhallinnassa, Tönsberg

22.11. Pelastuspalvelusta vastaavien ministerien kokous, Reykjavik

Rajaturvallisuusalan yhteistyö

1. 9. Nordic Coast Guard Cooperation Conference

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat

22.3. Pohjoismainen virkamiestasoinen yhteistyöryhmä (NSHF), Reykjavik

26.9. Pohjoismainen virkamiestasoinen yhteistyöryhmä, Reykjavik

27.9. NSHF:n vuosittainen ministerikokous, Reykjavik

Yhteistyö saamelaisasioissa

16.–18.4. Pohjoismainen saamelaisasiain virkamieselin, Puolmanki, Norja

23.11. Yhteiskokous, Oslo

12.3. Pohjoismaisen saamelais sopimuksen neuvottelut, Helsinki

- 7.-8.6. Pohjoismaisen saamelaisopimuksen neuvottelut, Inari
10.-11.12. Pohjoismaisen saamelaisopimuksen neuvottelu, Helsinki